

Statens landbruksforvaltning
Norwegian Agricultural Authority

Årsrapport 2003

Til Landbruksdepartementet fra Statens landbruksforvaltning

Rapportnr.: 3/2004
10. mars 2004

Statens landbruksforvaltning
Norwegian Agricultural Authority

Rapport: Årsrapport 2003
 Til Landbruksdepartementet fra Statens landbruksforvaltning

Etat Statens landbruksforvaltning

Dato: 10.03.04

Ansvarlig: Ola Christian Rygh

Bidragstere: Alle avdelingene

Rapport-nr.: 3/2004

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	4
1 Innledning til årsrapporten for Statens landbruksforvaltning i 2003	7
1.1 Virksomhetsidé, hovedmål og strategier	7
1.2 Arbeidet i 2003	9
1.3 Omtale av særskilte tema for 2003	10
2 Resultatområde areal- og ressursforvaltning.....	13
2.1 Innledning	13
2.2 Arealbruksutvikling.....	13
2.3 Øvrige saker	14
2.4 Miljø og kulturlandskap	14
2.5 Øvrige oppgaver.....	16
2.6 Skadeerstatningsordningene.....	16
2.6.1 Naturskadeområdet.....	16
2.6.2 Erstatningsordninger i landbrukssektoren	17
2.7 Øvrige oppgaver.....	18
3 Resultatområde inntekts- og velferdspolitiske tiltak.....	19
3.1 Innledning	19
3.2 Produksjonstilskudd	19
3.3 Pristilskudd.....	20
3.4 Produksjonsregulering.....	21
3.5 Velferd og kompetanse.....	22
4 Resultatområde omsetning og markedstiltak.....	24
4.1 Innledning	24
4.2 Markedsordningen for korn.....	24

4.3	Markedsordningen for melk.....	25
4.4	Prisutjevningsordningen.....	25
4.5	Markedsordningen for kjøtt.....	26
4.6	Markedsordningen for egg.....	26
4.7	Markedsordningen for poteter.....	27
4.8	Markedsordningen for grønt.....	27
4.9	Markedsordningen for pelsdyr.....	28
4.10	Organisering og tilskudd til planteforedling og oppformering.....	28
4.11	Økologisk landbruk.....	28
4.12	Andre forvaltningsområder.....	30
4.13	Omsetningsrådet.....	30
4.14	Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og forskningsmidler over jordbruksavtalen.....	31
5	Resultatområde handel og industri.....	32
5.1	Innledning.....	32
5.2	Forvaltning av importvernet.....	32
5.3	Internasjonale spørsmål og avtaler.....	34
5.4	Oppfølging av jordbruksavtalen prisbestemmelser.....	35
5.5	Ordninger rettet mot konkurranseutsatt landbruksbasert næringsmiddelindustri.....	35
5.6	Andre områder.....	36
6	Resultatområde administrasjon.....	37
6.1	Innledning.....	37
6.2	Økonomiforvaltning.....	37
6.3	Informasjon og kommunikasjonsteknologi.....	38
6.4	Rekruttering, personal- og organisasjonsutvikling.....	39
6.4.1	Rapportering om likestilling.....	39
6.5	Dokumentasjon og informasjon.....	40

7	Kontrollvirksomheten i 2003	41
7.1	Innledning	41
7.2	Arbeidet med kontroll i saksbehandlingen	42
7.3	Resultater av maskinelle kontrolltiltak i saksbehandlingen	43
7.4	Etterkontroll som er basert på stikkprøver	45
7.4.1	Stikkprøver av saksbehandlingen av ordninger som forvaltes av fylkesmannen og kommunen	45
7.4.2	Stikkprøver av tilskudd som forvaltes gjennom meierier, eggpakkerier og slakterier	46
7.4.3	Stikkprøvekontroll av tilskudd og rettigheter som forvaltes av SLF sentralt	46
8	Statistikk over klager og dispensasjonssøknader	48
8.1	Resultatområde areal og ressursforvaltning	48
8.1.1	Klager behandlet i styret for Statens naturskadefond i 2003	48
8.2	Resultatområde Inntekts og velferdspolitiske tiltak	51
8.3	Resultatområde omsetning og markedstiltak	52
8.3.1	Dispensasjonssøknader i prisutjevningsordningen for melk (PU)	52
8.3.2	Klagesaker i markedsreguleringen for melk (MR)	53
8.3.3	Klagesaker på søknader om midler til økologisk landbruk	53
8.4	Rapportering om behandling av klager og dispensasjonssøknader i fylkesmannsembetene 2003	54
8.5	Resultatområde administrasjon	55

1 Innledning til årsrapporten for Statens landbruksforvaltning i 2003

I denne årsrapporten gis det en redegjørelse for virksomheten ved Statens landbruksforvaltning (SLF) for 2003. Det er satt ambisiøse mål for virksomheten.

Redegjørelsen bygger på Landbruksdepartementets (LD) styringsdokumenter for Statens landbruksforvaltning. Det gjelder tildelingsbrev av 31. januar 2003 og brev om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer som følge av jordbruksoppgjøret 2003 av 4. juli 2003. Tildelingene og de politiske retningslinjene fra departementet er realisert ved hjelp av systematisk oppfølging gjennom SLFs overordnede virksomhetsplan.

I tillegg til denne årsrapporten utarbeider Statens landbruksforvaltning årsrapporter for en rekke styrer, råd og utvalg. For de deler av virksomheten hvor styrer, råd og utvalg har vedtaksmyndighet, vises det til deres respektive årsrapporter og årsmeldinger.

1.1 Virksomhetsidé, hovedmål og strategier

Ved etableringen av Statens landbruksforvaltning ble følgende virksomhetsidé og hovedmål slått fast:

Virksomhetsidé

Statens landbruksforvaltning er en utøvende og rådgivende virksomhet under Landbruksdepartementet.

Statens landbruksforvaltning skal bidra til en god ressursforvaltning og et godt fungerende næringsliv i hele verdikjeden fra jord til bord.

Hovedmål

Statens landbruksforvaltning skal innenfor de landbrukspolitiske rammer bidra til å:

- Sikre ressursgrunnlaget for landbruksproduksjon og levende bygder
- Sikre matproduksjonen og en stabil matforsyning
- Sikre et stabilt marked og en godt fungerende næringsmiddelindustri
- Sikre et godt fungerende importvern og oppfyllelse av internasjonale forpliktelser

Statens landbruksforvaltning skal være en velfungerende virksomhet med initiativrike, endringsdyktige og serviceinnstilte medarbeidere som gjennom forvaltning og rådgivning sikrer brukerne effektive tjenester.

Strategier

For å nå målene arbeider Statens landbruksforvaltning etter en strategisk plan. Strategisk plan for 2002-2006 bygger på å klargjøre og avgrense SLFs to roller (utøvende og rådgivende), samt tre strategiske områder som SLF må fokusere spesielt på i strategiperioden. Disse er:

1. Helhetlig forvaltning og rådgivning

Følgende strategier er definert for området ”Helhetlig forvaltning og rådgivning”:

- Forankre SLFs roller internt
- Styrke kompetanse på politikkområdene og sammenhengen mellom dem
- Styrke kompetanse om forvaltningssystemet
- Videreutvikle arbeidsformer som sikrer helhetlig forvaltning og rådgivning
- Videreutvikle ledelse som involverer hele organisasjonen i helhetlig forvaltning og rådgivning

2. Samarbeid med andre

Følgende strategier definert for området ”Samarbeid med andre”:

- Sikre god informasjon og kommunikasjon med omverdenen
- Avklare samarbeidsrelasjoner og – former med tanke på klar rollefordeling og effektiv ressursutnyttelse
- Skape merverdi gjennom samhandling med andre

3. Effektivisering av forvaltningen

Følgende strategier er definert for området ”Effektivisering av forvaltningen”:

- Videreutvikle og forankre SLFs verdisyn og kultur
- Klargjøre normer for kvalitet på SLFs ulike produkter
- Øke effektiviteten i virksomheten gjennom økt fokus på effektive arbeidsprosesser og avklarte roller og samhandlingsmønstre internt
- Bidra til økt formålseffektivitet
- Øke kostnadseffektiviteten gjennom forenkling av forvaltningen

SLF har i 2003 utviklet tre verdier som skal legges til grunn for vår virksomhet. Disse er:

Åpenhet - *Samhold* - *Redelighet*

1.2 Arbeidet i 2003

Arbeidet i 2003 har vært preget av å innfri resultatkravene og de politiske retningslinjer som er gitt i tildelingsbrevne og i virksomhetens strategiske plan for 2002-2006. Resultatene for 2003 er oppnådd samtidig som virksomheten er videreutviklet i tråd med målene.

Utviklingsarbeidet har vært preget av å gjennomføre og iverksette utredninger og prosjektet for å realisere vedtatte strategier.

Innspillet til jordbruksoppkjøret i 2003 har stått sentralt i arbeidet. Det ble i 2003 lagt vekt på de politiske føringer fra Storting og regjering: i avveining av forenkling og målretting og eventuelle utslag på enkeltbruk, må det legges vekt på reelle forenklinger, prioritere bruk der jordbruket gir et viktig bidrag til sysselsetting og inntekt og økt handlingsrom for næringsutøverne. Innspillet bygget på SLFs strategiske områder og det ble lagt vekt på en helhetlig tilnærming bla gjennom å vektlegge betydningen markedsordninger og handelspolitiske rammebetingelser for primærproduksjonen. Det ble lagt opp til at materialet skulle ha et faglig innhold og en form som gjorde at det mest mulig direkte skulle kunne brukes i departementets videre arbeid.

Antallet styre, råd og utvalg er i 2003 holdt på samme nivå som i 2002. SLF er sekretariat for 16 ulike styre, råd og utvalg.

Ressurser i 2003

Virksomhetens drift i 2003 er holdt innenfor de rammer som er stilt til disposisjon. Det vises til innspill til statsregnskapet vedrørende tallmaterialet og redegjørelser i den forbindelse. Budsjettrammene er også i 2003 redusert sammenliknet med året før. Samtidig har det vært nødvendig å omdisponere ressurser for å møte nye krav i tråd med målsettingene for virksomheten og for å ivareta nye oppgaver. I 2002 ble det varslet at omfattende forvaltningsmessige omlegginger ville medføre behov for omstilling over tid. Dette arbeidet er nå startet opp og det er inngått en omstillingsavtale med de ansattes organisasjoner.

Nye oppgaver i 2003

Landbruksdepartementet har også i 2003 gitt SLF nye oppgaver knyttet til oppfølgingen av tidligere jordbruksoppkjør, miljøsatsingen, organisert beitebruk, kvalitetssystem i landbruket, lokal foredling av ku og geitmelk, forvaltningen av tilskudd til fremavl innen hagebruk, settepoteter og frø, samt nytt husdyrkonsesjonsregelverk. Det er imidlertid innenfor området areal og ressurs at omfattende endringer som følge av nye oppgaver er kommet i 2003. SLF har fått en ny rolle i forbindelse med delegering av konsesjons- og delingssakene og kommunereformen innen de landbrukspolitiske virkemidlene. Regjeringens gjennomgang av markedsordningene og endringene i prisutjevningsordningen for melk har også representert omfattende tilleggsoppgaver i 2003.

1.3 Omtale av særskilte tema for 2003

Ny rolle som nasjonal fagmyndighet innen areal og ressursområdet.

SLF fikk en ny rolle når konsesjons- og delingssakene ble overført til kommunene. Rollen består i hovedsak av å formidle nasjonal politikk og bidra til å ivareta hensynet til rettsikkerheten. For å nå målene innen areal- og ressurspolitikken har SLF fått ansvaret for erfaringsformidling, analyse og rapportering på sentralt nivå, samt ansvaret for kartlegging og arealovervåking på miljøområdet. LD har i 2003 forberedt overføring av internasjonale oppgaver knyttet til nordisk samarbeid på kulturlandskapsområdet, indikatorarbeidet i OECD-regi og arbeidet med EUs vannrammedirektiv. SLF skal òg ivareta den faglige rollen som nasjonal landbruksmyndighet i forbindelse med verneplaner etter naturvernloven og kulturminneloven, kraftutbygging i vassdrag og konsekvensutredninger etter Plan- og bygningsloven. Forvaltningen av erstatningsordningene er også styrket gjennom forenkling og effektivisering.

Strukturutvikling, regelverksendringer og nettbasert forvaltning av tilskudd.

I løpet av 2003 har strukturutviklingen mot færre men større produksjonenheter fortsatt. Tall fra søknadsomgangen i august 2003 viser 54.940 søkere, mot 58.830 søkere i 2002, og 62.480 søkere i 2001. Dvs. en reduksjon på 6,6 prosent fra 2002 til 2003, og 5,8 prosent fra 2001 til 2002. Til sammenlikning var reduksjonen fra 2000 til 2001 på 3,8 prosent.

Dersom en ser mer detaljert på utviklingen i antall søknader de siste to årene, går det fram at mesteparten av reduksjonen har skjedd for foretak med under 50 dekar jordbruksareal. Denne kategorien søkere har blitt redusert med i gjennomsnitt 23,1 prosent pr år. Antall søkere med mellom 50 og 100 dekar jordbruksareal har blitt redusert med gjennomsnittlig 3,6 prosent pr år. Tilsvarende tall for søkere med mellom 100 og 200 dekar jordbruksareal er 2,9 prosent, mens søkere med over 200 dekar jordbruksareal har økt med 1,0 prosent pr år.

Tall fra søknader om produksjonstilskudd viser at jordbruksareal i drift i Norge er stabilt på om lag 10,3 millioner dekar. Endringene de fire siste årene har vært små, både nasjonalt og regionalt. Dette tyder på at søkere som avslutter virksomheten eller ikke lenger søker tilskudd, overlater arealet til andre søkere, og at arealer i liten grad har gått ut av produksjon.

Innenfor resultatområdet inntekt og velferd har utvikling av regelverk i hovedsak innenfor tilskuddsforvaltningen, tilrettelegging for lokal foredling av melk og innføringen av en nettbasert forvaltning stått sentralt. Det er forberedt en gjennomgang av området i 2004 med sikte på å styrke funksjonen som nasjonal fagmyndighet, realisere gevinstene ved innføring av nettbasert forvaltning og vurdere grunnlag for eventuell ytterligere delegering til regional og lokal landbruksmyndighet.

Svak vekst i et innenlandsk marked i balanse og tilpasning av markedsordningene til økt konkurranse.

Det er en viss vekst i forbruket av jordbruksvarer i 2003. Markedet har i all hovedsak vært holdt i balanse. Forvaltningen har vært preget av en rekke tunge utredningsoppdrag på flere av ordningene og et vedvarende høyt konfliktnivå innenfor markedsordningen for melk.

Regelverket for samtlige markedsordninger under Omsetningsrådet er gjennomgått, prisutjevningsordningen for melk er videreutviklet og det er vedtatt en ny handlingsplan for satsingen på økologisk landbruk.

Internasjonalisering og økning i importen av bearbejdet landbruksvarer.

Rammevilkårene for norsk landbruk og næringsmiddelindustri blir i økende grad fastsatt internasjonalt. Statens landbruksforvaltning har ansvaret for å bidra med beregninger og faglige analyser. I 2003 har det vært fokus på forhandlinger om protokoll 3 til EØS-avtalen, artikkel 19 til EØS-avtalen og næringsmiddelindustriens rammebetingelser. Fra 2002 til 2003 har det vært en økning i importen av bearbejdet varer (RÅK-varer) på i overkant av 10 prosent målt i volum og importverdi. I verdi økte importen fra ca 3.9 milliarder kroner til 4,4 milliarder kroner. Samtidig er den norske produksjonen opprettholdt i 2003. En vesentlig del av importøkningene skjer innenfor mel- og bakerbransjen. Eksporten økte med i overkant av fem prosent målt i volum og verdi. I verdi økte eksporten fra 836 millioner kroner til 882 millioner kroner. Forvaltningsområdet er voksende både når det gjelder antall enkeltsaker og i forhold til behovet for utredning og analyse.

E-forvaltning og organisasjonsutvikling.

Satsingen på å gjøre SLF til en e-forvaltning er videreført i 2003. Målene med satsingen er å legge til rette for kostnadseffektiv, sikker og kontrollerbar myndighetsutøvelse og tjenesteproduksjon, elektronisk innrapportering og samhandling, bedre muligheter til å gi råd i et helhetsperspektiv og bedre kommunikasjonen mellom forvaltning og brukere. En hel del prosjekter er nå satt ut i livet i tråd med IKT-handlingsplan og flere løsninger er nå klare til å bli tatt i bruk. Økonomisystem, arkiv- og saksbehandlingssystem, ulike registre og fagsystem vil nå bli knyttet tettere sammen og få et felles webbasert grensesnitt mot forvaltningens brukere. Dette vil medføre endrete arbeidsformer og samhandlingsmønstre både internt og eksternt. Det er bla på denne bakgrunn tilrettelagt for å utvikle organisasjonen videre ved hjelp av kompetanseprogram, ledelsesutvikling, kommunikasjon og en aktiv personal- og likestillingspolitikk.

Lokal foredling av melk

SLF var i 2003 sentral i utviklingen av regelverket som gir fritak fra overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk. Etter iverksettelsen av regelverket har utvikling av forvaltningsrutiner vært prioritert. Det har blitt utarbeidet omfattende informasjonsmaterieil og søknadsskjema som er tilgjengelig på SLFs nettsider. Rapporteringsskjemaer til bruk for tilskuddsutbetaling og avgiftsinnkreving ble utarbeidet, og også disse er lagt ut på Internett. 20 melkeproduksjonsforetak fikk fritak fra overproduksjonsavgift i 2003.

Informasjonskampanje om økologisk landbruk

Høsten 2003 ble det gjennomført en større informasjonskampanje om økologisk landbruk og Ø-merket. SLF var avsender for kampanjen som var rettet mot forbrukerne. Kampanjen ble bygget omkring en informasjonsfilm på TV og kampanjeside på Internett. Kampanjekonseptet var utarbeidet i samarbeid med viktige markedsaktører som Tine, Gilde, Coop, Helios og Norgården. Kampanjen var en oppfølging av tiltaksområder fra handlingsplanen. Evaluering i etterkant av kampanjen viser gode resultater når det gjelder forbrukernes kunnskap om økologisk landbruk og kjennskap til Ø-merket.

Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering

Landbruksdepartementet fastsatte 1. juli 2003 forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksvarer (Rammeforskriften). Forskriften ble vedtatt som en direkte oppfølging av politiske føringer i bl.a. St. meld. nr.19 og Sem-erklæringen, hvor det ble fremholdt at markedsreguleringen skal skje mest mulig konkurransenøytralt mellom omsetnings- og foredlingsledd.

I den nye forskriften er det hjemlet krav som regulerer informasjons-, mottaks- og forsyningsplikt innenfor markedsreguleringen av jordbruksråvarer. Disse forholdene ble vurdert å være de mest sentrale m.h.t. å sikre konkurransenøytrale rammebetingelser.

Forsyningsplikten skal gi aktørene lik tilgang på norskproduserte råvarer på regulert nivå i verdikjeden og til like vilkår. Bestemmelsen om informasjonsplikt presiserer at markedsregulator har plikt til å informere aktørene løpende om markeds- og prissituasjonen på råvarenivå. Innen kjøtt og fjørfesektoren har arbeidsutvalget i Omsetningsrådet vedtatt retningslinjer for hvilke informasjonsoppgaver som markedsregulator skal gjennomføre. Når det gjelder mottaksplikten i forhold til primærprodusent, var denne tidligere ikke skriftlig nedfelt i forskrift.

2 Resultatområde areal- og ressursforvaltning

2.1 Innledning

SLF skal bidra til å sikre ressursgrunnlaget for landbruksproduksjon og levende bygder. De viktigste ansvarsområdene innenfor resultatområdet er:

- landbruksfaglige vurderinger i høringssaker og oppfølging av juridiske virkemidler innen arealforvaltning
- forvaltning og utvikling av virkemidler innen miljø- og kulturlandskapsområdet
- forvaltning og utvikling av skadeerstatningsordningene

I løpet av 2003 er det på resultatområdet areal og ressursforvaltning gjennomført nødvendige tilpasninger som følge av endret ansvarsfordeling mellom forvaltningsnivåene (jf. St.meld. nr. 19 (2001-2002)) og nye oppgaver fra LD. Dette arbeidet har hatt betegnelsen "Nye ARA" og ble gjennomført som fem delprosjekter. Det er gjort en omfattende konkretisering av oppgaveporteføljen og utvikling av forvaltningsrutiner m.m. gjennom året og dette arbeidet vil fortsette i 2004.

SLF har bidratt i utvikling og iverksetting av tiltak som skal gi økt landbrukspolitisk ansvar og handlingsrom for kommunene. SLF har særlig lagt vekt på innspill til arbeidet med desentraliseringen av juridiske virkemidler og forvaltningsmodellen for de økonomiske virkemidlene som skal forvaltes av kommunene etter 1 januar 2004. Videre har SLF ledet utredningen omkring rapporteringen mellom kommune og stat på landbruksområdet. Arbeidet med å styrke kontakten med fylkesmannsembetene har vært høyt prioritert i 2003, bl.a for å synliggjøre embetene som regionale kompetansesentra ved en endret oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåene.

2.2 Arealbruksutvikling

1. januar 2004 ble det opprettet en ny seksjon innenfor resultatområdet arealbruksutvikling (Seksjon arealbruksutvikling, SBU). Denne seksjon skal ivareta fagoppgavene knyttet til nasjonal oppfølging av landbrukets arealpolitikk. Dette omfatter blant annet tiltak for å ivareta landbruksfaglige hensyn i planprosesser etter plan- og bygningslov, naturvernlov og kulturminnelov. Seksjonen skal også ivareta forvaltningsoppgaver knyttet til jord- og konsesjonsloven, samt rapportering, evaluering og overvåking av arealbruksutviklingen i landbruket. Seksjonen vil også behandle saker etter fjelloven, statsallmenningsloven og jordsalgsloven m.m. Oppgaver knyttet til erfaringsformidling, overvåking og bruk av kart og kartverktøy på området areal- og ressursforvaltning vil også ligge i den nye seksjonen.

Overføring av myndighet til kommunene medfører at SLF ikke lenger vil være klageinstans i konsesjons-, delings- og omdisponeringssaker etter konsesjonsloven og jordloven. Klagesaker som ikke er avgjort i SLF ved årsskiftet 2003/2004 vil bli behandlet i et eget prosjekt, med mål om ferdigbehandling innen 1. april 2004.

I 2003 har arbeidet med juridiske virkemidler omfattet både klagesaksbehandling av enkeltsaker etter bl.a. jordloven, konsesjonsloven og odelsloven og rådgivning og informasjon med utgangspunkt i det samme lovverket. Behandlingen av klager på enkeltvedtak truffet av fylkeslandbruksstyrene landet over representerer det største arbeidsomfanget. I tillegg har generelle henvendelser om forståelsen av lovverket økt i omfang i 2003.

Delingssaker og konsesjonssaker

Blant delingssakene utgjør fradeling av kårbolig en økende andel av enkeltsakene. Færre driftsenheter og mer ekstensiv produksjon på tidligere husdyrbruk gjør at behovet for kårboliger ikke lenger er det samme som før. I tråd med departementets føringer har SLFs praksis vært i større grad å tillate fradeling i slike saker.

Virkemidlene som ligger i konsesjonsloven brukes i praksis i beskjedne grad. Lokalt avslås konsesjonssøknader sjelden med den begrunnelse at eiendommen bør nyttes som tilleggsjord. Jordinteressenter med interesse for tilleggsjord har som hovedregel ikke klagerett over vedtak om å gi konsesjon. Slike saker vil derfor bare unntaksvis komme opp som klagesaker.

Det er i overordnede føringer dessuten lagt til grunn at det offentlige først og fremst skal påvirke strukturrasjonaliseringen med frivillige ordninger, f.eks. ved at fylkeslandbruksstyrene kjøper eiendom og legger det ut for salg som tilleggsjord. Jordfondsmidler forutsettes brukt som mellomfinansiering. I praksis nyttes dette virkemidlet også i liten grad.

2.3 Øvrige saker

Odelsfrigjøring innvilges som hovedregel der det legges opp til en rimelig fornuftig rasjonalisering og der odelsløseren aldri har bodd på eiendommen. Det kan dessuten være avgjørende hvor nært slektskap odelsløseren har til tidligere eier og om eiendommen er solgt ut av slekten ved tvangssalg.

I tillegg til sakene omtalt ovenfor er det behandlet saker etter fjelloven, statsallmenningsloven og jordsalgsloven, konsesjonssaker vedrørende erverv av aksjer, omdisponeringssaker, søknader om unntak fra konsesjonsplikt og ekspropriasjonssaker. Det er også forberedt rettsaker for regjeringsadvokaten og arbeidet med saker som tas opp av Stortingets ombudsmann for forvaltningen.

SLF har i 2003 arrangert juristkonferanse og deltatt på ulike kommunesamlinger og andre kurs, hvor vi har lagt vekt på å informere om de føringer som er gitt på saksområdet og ellers informert generelt om gjeldende regelverk.

2.4 Miljø og kulturlandskap

Arbeidet med miljø- og kulturlandskap skal bidra til en formålsoverordnet og effektiv forvaltning av landbrukets miljøvirkemidler. Fylkesmannsembetene og kommunene er sentrale samarbeidspartnere og iverksettere på områdene miljøprogram og miljøplan.

I jordbruksoppgjøret 2003 ble arbeidet med nasjonalt og regionale miljøprogram ytterligere spesifisert, bl.a. med en fylkesvis fordeling av midler til miljøprogram for 2005 og 2006. I tillegg ble Hedmark og Hordaland valgt ut som "pilotfylker". Pilotfylkene skal ligge i forkant med utviklingen av tilskuddsordninger og på denne måten bidra med et relevant

erfaringsgrunnlag. Miljøprogramsatsingen er også nært koplet til arbeidet med Landbruk Pluss.

SLF var rådgivende medlem og deltok i sekretariatet for den partssammensatte arbeidsgruppen som utarbeidet forslag til miljøprogram for landbruket.

SLF er iverksetter av nasjonalt miljøprogram. Arbeidet ble startet opp ved utarbeidelse av forslag til forskrift for spesielle miljøtiltak og vurdering av praktiske forvaltningsrutiner for disse ordningene. Nasjonalt og regionalt miljøprogram er tett vevd sammen, både innholdsmessig og prosessuelt. Det er derfor lagt vekt på tett samarbeid og dialog med fylkene gjennom et eget informasjonsnettverk. SLF har videre lagt vekt på å stille sammen miljømål og vurdere reviderte miljøkrav for produksjonstilskuddene. Arbeidet med planlegging av et forprosjekt for nytt fagsystem for miljøprogrammet er startet opp.

Miljøplan i jordbruket ble innført ved forskrift fastsatt 15. januar 2003 og gjelder alle foretak som mottar produksjonstilskudd. Det har vært gjennomført mange informasjonstiltak, bl.a i regi av fylkesmannsembetene og faglagene. Det har også vært en omfattende kursvirksomhet gjennom Miljøplanråd og andre lokale tiltak. Oppslutningen om disse tiltakene må karakteriseres som god. I første halvår av 2003 ble det etablert egne miljøplansider på Internett. Disse sidene er godt besøkt.

I Jordbruksoppgjøret for 2003 ble satsene for avkorting i produksjonstilskudd ved manglende miljøplan fastlagt. Disse vil bli gjort gjeldende fra søknadsomgangen 20. august 2004.

Tilskuddsordninger

SLF har som tidligere år fordelt en felles fylkesvis ramme for tilskudd til spesielle miljøtiltak (ordningene STILK, IMT og MOMLE). Fordelingen gjøres med utgangspunkt i omfanget av jordbruksdrift i fylkene, samt fylkenes egne behovsangivelser og satsingsområder. Disse ordningene vil fra 1. januar 2004, sammen med midlene til skogbrukstiltak, inngå i én årlig disposisjonsramme til kommunene.

Ved prioritering av enkeltsøknader synes fylkesmannsembeter å legge vekt på å kople områdetiltak og tiltak som faller inn under de særskilte ordningene. Sentrale- og lokale prioriteringer, kulturlandskapsgruppens retningslinjer og strategiplaner vektlegges også. Disse satsingene har blant annet resultert i at bygging av fangdammer og rensedamper har økt betydelig i omfang de seinere åra, spesielt i korn- og husdyrfylkene.

Midlene til informasjons- og utviklingstiltak er brukt til større og mer langsiktige prosjekter og mindre prosjekter av kortvarig karakter hvor økt kunnskap og informasjon om miljø står i fokus. Det er lagt vekt på en noenlunde lik fordeling mellom fagområdene kulturlandskap og forurensing. En stor del av midlene er også brukt for å understøtte arbeidet med miljøplaner på gårdsbruk.

Det har vært en mindre nedgang i søkermassen for tilskudd til endret jordarbeiding i 2003 sammenliknet med tidligere år. Hovedtendensen er likevel at arealet med endret jordarbeiding er relativt uforandret de siste årene, med unntak av en klar tilbakegang i arealet av fangvekster siste år. Dette er sannsynligvis en følge av reduserte satser ble redusert i 2003. Ordningene vurderes til å være svært formåls effektiv og forvaltningseffektiv når det gjelder å redusere nitrogen- og fosfortap fra åpenåkerarealer.

Ansvar for forvaltningen av ordninger under ordningen Organisert beitebruk ble fra og med 2003 i sin helhet lagt til SLF. Ordningene skal stimulere til felles tilsyn og sanking av dyr på utmarksbeite, for derigjennom å styrke bruken av utmarka. Oppslutningen om ordningen er

god og det er igangsatt mange fellestiltak som ellers neppe ville blitt gjennomført. Samarbeidet med Norsk sau- og geitealslag, som ivaretar den faglige rådgivningen, er godt.

2.5 Øvrige oppgaver

Det er vedtatt at EUs vannrammedirektiv skal implementeres i Norge. SLF deltar i en egen direktoratsgruppe for dette arbeidet. Tilrettelegging og oppfølging av det såkalte karakteriseringsarbeidet i fylkene har stått sentralt i 2003.

SLF har fulgt opp Statistisk sentralbyrås (SSB) resultatkontrollrapport, Jordsmonnovervåkingsprogrammet (JOVA) og Tilstandsovervåkingen i landbrukets kulturlandskap (3 Q). I løpet av året har SLF også utarbeidet en brosjyre om praktikantordningen som er distribuert til alle videregående skoler.

SLF har en viktig rolle med å bistå fylkesmannsembetene i deres daglige arbeid med skogordningene. Nytt web-basert skogavgiftssystem (SKAS) er ført til endelig testversjon ved årsskiftet 2003-04. Dette arbeidet forutsettes fulgt opp av et forprosjekt som ledd i fornyelsen av dagens fagsystem på fylkesnivå (SKAS-SVEG).

2.6 Skadeerstatningsordningene

Arbeidet med skadeerstatningsordningene omfatter bl.a. sekretariatsoppgaver for styret og ankenemnda for Statens Naturskadefond og et bredt spekter av forvaltningsoppgaver knyttet til erstatningsordningene i landbruket.

2.6.1 Naturskadeområdet

SLF har i 2003 arbeidet videre med tiltak for å sikre at det er en beredskap slik at styret for Statens naturskadefond raskt kan sette inn en målrettet og utvidet innsats når naturkatastrofer oppstår.

Det er utarbeidet et nytt fagsystem for naturskadeerstatning. Dette vil bli tatt i bruk i mars 2004. Målet med det nye fagsystemet er at det skal effektivisere saksbehandlingen, og øke mulighetene til kontroll, analyse og statistikk. Dette vil medføre forbedringer både for skadelidende og forvaltningen. Fagsystemet vil gjøre det mulig med dokumentutveksling mellom det ytre apparatet i naturskadeerstatning, som hovedsakelig er lensmenn, og SLF. Disse tilleggsfunksjonene vil SLF arbeide videre med i 2004.

I løpet av året er det utarbeidet og distribuert en håndbok for lensmenn og takststyrere for naturskade- og erstatningssaker, i tillegg til at hele naturskadeområdet er presentert på SLFs hjemmeside .

Egenandelen for erstatningsordningen er foreslått hevet fra 4000 til 10 000 kroner. På grunnlag av dette har SLF utarbeidet et forslag til forskriftsendringer, samt for innarbeiding av endringer som gjelder erstatning etter naturskade i skog.

Antall behandlede erstatningssaker i 2003 er omtrent som i et gjennomsnittså. Gjennomsnittlig saksstørrelse har imidlertid økt og er nå på knapt kr. 75.000. Hovedårsaken

til saksstørrelsen i 2003 er de mange store enkeltsaker fra Lier-området i 2000 og 2001 som ikke er kommet til behandling i SLF før i 2003.

Forbruket på post 1148.71, vel 107 millioner kroner gjelder erstatningsutbetalinger, takseringskostnader og honorarer, samt utviklingskostnader for det nye fagsystemet.

Antall overskjønnssaker har økt de senere årene, men er fremdeles lavt. 14 overskjønn ble avhjemlet i 2003. Ankenemnda behandlet 20 klager på styrevedtak etter naturskadeloven i 2003. Formkravene til behandlingen i ankenemnda og behov for innhenting av tilleggsdokumentasjon og – informasjon gjør at saksbehandlingstiden fortsatt er lang.

I 2003 ble det gitt tilsagn om tilskudd på 12.7 millioner kroner til sikringstiltak i fire av 14 nye søknader.

SLF har i 2003 utarbeidet og distribuert en informasjonsbrosjyre om roller, ansvar og muligheter for tilskudd og bistand knyttet til de kommunale sikringsoppgavene.

Dette arbeidet er gjort i tett samarbeid med andre statlige etater med oppgaver knyttet til sikring mot naturskader. Vedlikehold og styrking av samarbeidet med andre statlige etater med ansvar og roller i forhold til naturskader, blir en prioritert oppgave i 2004.

SLF har videre utarbeidet og oversendt forslag om ny forskrift om tilskudd til sikringstiltak hjemlet i naturskadeloven. Forskriften skal klargjøre betingelsene i tilskuddsordningen.

Det er også i 2003 gitt støtte til FoU-prosjekter som har til formål å øke kunnskapen om naturulykker og om effektive sikringsmetoder, samt til kartleggingsprosjekter.

2.6.2 Erstatningsordninger i landbrukssektoren

Skadefondet for landbruksproduksjon ble opprettet fra 1. januar 2003. Skadefondet dekker ordninger som retter seg mot klimabetinget tap og tap etter offentlig pålegg i planteproduksjon, katastrofetap og tap etter offentlige restriksjoner i husdyrholdet, samt tilskudd til tiltak mot radioaktivitet. Formålet med skadefondet er å finansiere ordninger som gir økonomisk erstatning til foretak i jordbruket som har lidd tap som kommer av forhold som foretaket ikke selv rår over.

I jordbruksoppgjøret for 2003 ble det besluttet å ta erstatningsordninger som utløses av offentlige pålegg og restriksjoner ut av jordbruksforhandlingene. Fra 1. januar 2004 vil derfor skadefondet for landbruksproduksjon finansiere de klimabetingede erstatningsordningene samt erstatning for katastrofetap i husdyrhold. De påleggs- og restriksjonsbetingede erstatningsordningene samles fra dette tidspunktet forvaltningsmessig i SLF og økonomisk under kap. 1143 post 73.

SLF har i 2003 lagt ned et betydelig arbeid for å skaffe tilveie et beslutningsgrunnlag for å forenkle erstatningsordningene, samt få til en mer samordnet og effektiv forvaltning av ordningene. Forslag til nye forskrifter ble oversendt departementet i februar 2004. SLF har videre utarbeidet forslag til overgangsregler for perioden 1. januar 2004 og fram til nye forskrifter for erstatningsordningene trer i kraft.

SLF vil i 2004 følge opp forskriftsarbeidet gjennom utvikling av rundskriv, søknadsskjemaer og veilednings- og informasjonsmateriell rettet mot forvaltning og brukere, samt oppfølging av høringsrunden for forskriftsforslagene. SLF vil videre igangsette et forprosjekt for et felles web-basert fagsystem for alle erstatningsordningene. Nært samarbeid med regional forvaltning i disse prosessene vil være av avgjørende betydning for gode resultater. Videreutvikling av kontakt og samarbeid med Mattilsynet og andre relevante fagmiljøer, samt

tilrettelegging av tilsvarende kontakt regionalt blir prioritert. Dette vil være av stor betydning for enhetlig og effektiv informasjon og tjenesteyting til brukerne av ordningene.

2003 var et noe bedre enn gjennomsnittlig avlingsår. Om lag halvparten av erstatningsutbetalingene vedrørende *avlingssvikt* gjaldt erstatning etter tørkeskader i Trøndelag og Nordland fra vekstsesongen 2002, og avlingssvikt på grunn av flom i Møre og Romsdal i august 2003.

I løpet av vinteren 2002/2003 var det betydelig mer *vinterskader på eng* enn i et gjennomsnittså, med de største utbetalingene etter isbrann i Sogn og Fjordane og Midt-Norge. Utbetalinger til *erstatning etter offentlige pålegg* i 2003 er omtrent som i 2002. En vesentlig del av utbetalingene i 2003 gjelder erstatning etter påvisning av jordbærsvartflekk. I 2003 var det svært små utbetalinger etter *svikt i honningproduksjon*.

I ordningen *Katastrofetap i husdyrhold* var det utbetalinger for Tap av bifolk i flere fylker etter en hard vinter. I Nord-Trøndelag ble det betydelige utbetalinger etter *frivillig nedslakting på grunn av mædi*. For *erstatning radioaktivitet* var gjennomsnittlige utbetalinger i 2003 om lag som tidligere år.

2.7 Øvrige oppgaver

I 2003 har det skjedd utbetaling etter *Trollheimenskjønnet* i de knapt 60 gjenværende sakene der grunneier er tilkjent årlig erstatning fram til år 2046, samt utbetaling i noen få etterslepssaker der eiendomsforhold mv. måtte avklares før utbetaling kunne skje.

SLF tar i 2004 sikte på å utarbeide et forslag til tilbud om engangsoppgjør til alle gjenværende grunneiere som er tilkjent årlig erstatning, med sikte på realisering i 2005.

3 Resultatområde inntekts- og velferdspolitiske tiltak

3.1 Innledning

SLF skal bidra til å sikre matproduksjon og en stabil matforsyning. De viktigste ansvarsområdene innenfor resultatområdet er tilskuddsforvaltning, produksjonsregulering gjennom melkekvoteforvaltning og forvaltning av regelverk for kraftforkrevende produksjoner, samt velferds- og kompetansetiltak rettet mot næringsutøveren.

2003 var preget av regelverksutvikling på alle områder og viktige skritt på vegen mot en nettbasert forvaltning. Viktige resultater på området inntekts- og velferdspolitiske tiltak i 2003 er:

- Slutføringen av de ulike endringer i regelverk, IKT-systemer og rutiner som det nye produksjonstilskuddsregelverket medførte for landbruksforvaltningen
- Etablering av tilbud til landbruksforetak om å søke produksjonstilskudd på Internettet (WESPA), og mulighet for kommunene til å saksbehandle søknader via samme løsning. Dette innebærer nettbasert forvaltning på de tre forvaltningsnivå
- Utvikling og innføring av et nytt web-basert oppslags- og rapportverktøy for landbruksforvaltningen, hvor det gis enkel tilgang til opplysninger fra skogavgift, produksjonstilskudd og landbruksregister
- Vedtak om og implementering av nytt system med delvis fri omsetning av melkekvoter, samt tilsvarende for fritak for overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk

Hovedutfordringene i 2004 er i særlig grad knyttet til det videre arbeid med innføring av mulighet til å søke om og saksbehandle søknader om produksjonstilskudd via webløsning, samt videreutvikling av regelverket for å nå de mål som er satt for næring og forvaltning.

3.2 Produksjonstilskudd

Produksjonstilskudd er et samlebegrep for en gruppe direktetilskudd med felles forvaltningsrutiner. I produksjonstilskudd inngår blant annet areal- og kulturlandskapstilskudd, tilskudd til husdyr og tilskudd til økologisk landbruk.

Som omtalt i årsrapporten for 2002 har innføring av nytt regelverk for produksjonstilskudd vært en stor utfordring for SLF på alle nivå. Nye rutiner og arbeidsopplegg har preget arbeidet med tilskuddsforvaltningen også i 2003. Den korte tiden fra fastsettelse til ikrafttredelse gjorde at landbruksforvaltningen ikke i tilstrekkelig grad rakk å tilpasse seg nye løsninger, og dermed måtte bruke langt mer ressurser enn vanlig på dette arbeidet. Spesielt våren 2003 medførte dette et økt arbeidsomfang ved at flere søknader enn vanlig måtte gjennomgås nærmere før utbetaling kunne skje. I løpet av våren og sommeren 2003 har forvaltning og

søkere tilpasset seg nytt regelverk og nye rutiner, slik at perioden med omleggingsproblemer knyttet til regelverksreformen nå i all hovedsak er over.

Dette var sammenfallende i tid med at mange søknader om økologiske tilskudd måtte gjennomgå ekstra av kommunene før utbetaling. Vinteren 2003 var kontrolldata levert av Debio av varierende kvalitet. Dette førte til at søker i mange tilfeller selv måtte dokumentere hva Debio hadde godkjent før tilskuddet ble utbetalt, med derav følgende ekstraarbeid både for søkere og for kommuner.

I forbindelse med omleggingen av regelverket for produksjonstilskudd ble det også nødvendig å omstrukturere landbruksregisteret. Ved denne omleggingen ble det samtidig tatt høyde for at Næringsdepartementet sommeren 2002 påla alle offentlige etater å ta i bruk grunnopplysninger for foretak (navn, adresse og lignende) fra Enhetsregisteret fra 2004. Nytt landbruksregister ble fullt ut tilpasset Enhetsregisterets definisjoner av foretak. Nytt register, inkludert oppdateringsrutiner fra Enhetsregisteret, ble satt i drift i januar 2003. Omleggingen ble gjort innenfor korte tidsfrister og med knappe ressurser, og må i lys av dette karakteriseres som meget vellykket. Enhetsregisteret vil fra februar 2004 være eneste oppdateringskilde for foretaksadresser. Landbruksforvaltningens egne rutiner for oppdatering av adresser blir samtidig avviklet.

Tilbud om å søke produksjonstilskudd via Internett, samt mulighet til webbasert registrering og saksbehandling for kommuner og fylkesmenn, ble satt i drift for et begrenset utvalg av søkere og kommuner sommeren 2003. Basert på erfaringer fra denne søknadsrunden ble det høsten 2003 besluttet at løsningen skulle tilbys alle søkere og dekke hele landbruksforvaltningen fra januar 2004.

For å følge opp informasjonsbehovet knyttet til innføring av nye saksbehandlingsløsninger arrangerte SLF samling for fylkesmennene i mai 2003. SLF deltok også på kommunesamlinger i regi av fylkesmennene i alle fylker i løpet av sommeren og høsten 2003.

Landbruksforvaltningens informasjonsbase, "LIB", ble ferdig utviklet og satt i drift i september 2003. "LIB" er et nytt web-basert oppslags- og rapportverktøy for landbruksforvaltningen, der det gis enkel tilgang til opplysninger fra skogavgift, produksjonstilskudd og landbruksregister, både for oppslag på enkeltsaker og uttak av statistikk.

3.3 Pristilskudd

Pristilskudd er virkemidler som skal bidra til en inntekts- og produksjonstuvikling som ikke i tilstrekkelig grad kan sikres gjennom markedsprisuttak. Av pristilskudd kan nevnes grunn- og distriktstilskudd til melk, kjøtt og grønt. Pristilskuddene utbetales i hovedsak via omsetningsledd.

SLF foretok i 2003 en gjennomgang av regelverket vedrørende pristilskuddene i jordbruket. Resultatene ble overlevert Landbruksdepartementet i mars 2003. Gjennomgangen ble gjort med tanke på forenkling og var delvis basert på prinsippene som lå til grunn for nytt regelverk for produksjonstilskudd. Et resultat av gjennomgangen er at alle pristilskudd nå spesifiseres på avregning til produsent.

Riksrevisjonen har gjennomgått forvaltningen av pristilskuddene. SLF utførte arbeid knyttet til dokumentasjon og oppfølging av kommentarer fra Riksrevisjonen, samt oppfølging av kommentarer til regnskapet for SLF og LD for 2002. Resultatet av oppfølgingen var at Riksrevisjonen ikke hadde antegnelser.

I kontroll av distriktstilskuddet utført av SLF ble det avdekket feil i sonevedlegget i forskrift om tilskott til mjølkeproduksjon. Som en følge av dette ble det påbegynt et arbeid med kartlegging av omfang og estimering av konsekvenser i 2003. Det tas sikte på å avslutte dette arbeidet i 2004.

Arbeidet knyttet til samordning av forvaltningen av pristilskuddene i grøntsektoren med produksjonstilskuddene ble slutført i 2003. Veiledning av Fylkesmannen i praktiseringen av forvaltningen har vært sentralt i dette arbeidet. Omsetningsleddene i grøntsektoren har måttet tilpasse årsoppgaver/kontrolloppgaver i forbindelse med forskriftsendring/forvaltningsendring og nytt Landbruksregister ved å legge om fra produsentnummer til organisasjonsnummer. Erfaringen fra denne omleggingen er positiv, og det har ikke vært store problemer for kommuner og fylker.

Etter nedleggelsen av Rådet for ullomsetning opplevde SLF både i 2002 og i 2003 en etterspørsel etter tilsvarende organ og informasjon fra bransjen. SLF har derfor arbeidet med å avklare roller og ansvar mellom SLF, bransjen og Fagtjenesten for ull¹. Rapport fra prosjektet "kvalitetskontroll av norsk ull" ble overlevert SLF høsten 2003. Rapporten vil bli tatt med inn i det videre arbeidet med å gjennomgå forvaltning av tilskudd til norsk ull med tanke på økt formåls- og forvaltningseffektivitet.

Innkrevningen av TSE- og kjøttkontrollavgift for Statens næringsmiddeltilsyn ble videreført i 2003, og det ble påbegynt et arbeid med å inngå ny avtale med Mattilsynet om innkreving av kjøttkontrollgebyr og matproduksjonsavgiften. Den nye matproduksjonsavgiften vil bli krevd inn for godkjent slakt gjennom Leveranseregisteret for slakt. I tillegg er forenkling oppnådd ved at innkrevingen av kjøttkontrollgebyret er lagt om til å følge samme periodisering som innkrevingen av andre tilskudd og avgifter i Leveranseregisteret for slakt fra og med 2004.

SLF har innført individnummer for storfe i Leveranseregisteret for slakt, samt lagt til rette for å utføre kontroll av vilkår om seks måneders fremføring/karenstid for storfe. Kontrollen vil bli utført som stikkprøvekontroller.

3.4 Produksjonsregulering

Innenfor området forvaltes produksjonsregulering kvoteordningen for melk som skal tilpasse ku- og geitmelksproduksjonen til avsetningsmulighetene i markedet, samt husdyrkonsesjonsordningen som regulerer det kraftfôrbaserte husdyrholdet.

Nytt system for omsetning av melkekvoter, med delvis fri omsetning av kumelkkvoter, ble innført i januar 2003. Implementeringen av den nye ordningen har vært en utfordring for SLF, og har medført arbeidspress innenfor knappe tidsfrister. De valgte forvaltningsløsningene bærer preg av den korte tiden man har hatt til rådighet. Løsningene er ikke så forvaltningseffektive som man skulle ønske, og de er dessuten kostnadskrevende.

¹ Fagtjenesten for ull ligger under Fagsenteret for kjøtt.

SLF er sekretariat for Klagenemnda for kvoteordningen for melk. I 2003 ble 40 saker fremlagt for behandling og syv klager ble imøtekommet.

SLF var i 2003 sentral i utviklingen av regelverket som gir fritak fra overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk. Etter iverksettelsen av regelverket har utvikling av forvaltningsrutiner vært prioritert. Det har blitt utarbeidet omfattende informasjonsmaterieell og søknadsskjema som er tilgjengelig på SLFs nettsider. Rapporteringsskjemaer til bruk for tilskuddsutbetaling og avgiftsinnkreving ble utarbeidet, og også disse er lagt ut på Internett. 20 melkeproduksjonsforetak fikk fritak fra overproduksjonsavgift i 2003.

Ny forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen trådte i kraft i april 2003. Det ble arrangert samling for fylkesmennene i juni. På samlingen ble fylkesmennene orientert om forslag til ny lov.

3.5 Velferd og kompetanse

Innenfor området velferd- og kompetanse forvaltes ulike ordninger som har som mål å bedre rekruttering til næringen, næringsutøverens velferd og utvikling av deres kompetanse. Eksempler på ordninger er avløserordningene, tidligpensjon for jordbrukere og Kompetanseutviklingsprogrammet i landbruket (KIL).

Forskrift om tilskudd til avløsning ble gjennomgått våren 2003 med formål om å vurdere en deling av forskriften. SLF har på bakgrunn av gjennomgangen anbefalt å dele forskriften slik at forskrift om tilskudd til avløsning ved sykdom m.v. og forskrift om tilskudd til avløsning ved ferie og fritid blir to separate og uavhengige forskrifter. Dette begrunnes med at ordningene er av ulik karakter, og at de delvis retter seg mot ulike foretak.

Tidligpensjonsordningen for jordbrukere har hatt en liten økning i antall pensjonister i 2003. Ved utgangen av 2003 var 1416 tidligpensjonister inne i ordningen. Våren 2003 foretok SLF en evaluering av tidligpensjonsordningen. I evalueringen ble det blant annet vurdert om det er forhold av forskriftsteknisk art som har konsekvenser for måloppnåelsen. Det ble også foretatt en framskrivning av antall brukere og finansieringsbehovet i årene framover. På bakgrunn av vurderingene i evalueringen ble det spilt inn forslag til to nye dispensasjonsadganger i forskriften. Disse ble gjort gjeldende fom 1. januar 2004.

Tredje året av Kompetanseutviklingsprogrammet i landbruket (KIL) er gjennomført. Nedenfor er gjengitt en samlet oversikt for 2001, 2002 og 2003. Prosjektene som har fått støtte fra KIL er presentert på SLF sine Internettisider.

Tabell 1: Prosjekter som har fått støtte fra KIL

År	Mottatte søknader	Innvilgede søknader	Søknadsbeløp i millioner kr	Innvilget tilskudd i millioner kr
2001	48	14	22,8	4,8
2002	37	21	17,3	5,5
2003	43	18	20,9	5,615

En midtveisevaluering av KIL ble lagt fram våren 2003. Evalueringen ble utført av Samfunns- og næringslivsforskning (SNF) i samarbeid med FAFO. Det ble blant annet konkludert med at programmet har gitt resultater i samsvar med intensjonene, og at programmet bør videreføres. Det ble i evalueringen anbefalt at det arbeides videre med samordning, videreutvikling og spredning av tiltak. Styret for KIL har fått i oppdrag av Landbruksdepartementet å få utredet behov for kompetansekrav i landbruket. Mandat for oppdraget ble utarbeidet høsten 2003. Utredningen skal være klar innen utgangen av 2004.

Forvaltningsansvaret for Kvalitetssystem i landbruket (KSL) ble i 2003 overført fra LD til SLF. Samtidig ble forvaltningsopplegg for tilskudd til forsøksringene endret fra og med 2003. Tilskuddet overføres nå Landbrukets Forsøksringer (LFR) via tilsagnsbrev, og ikke til den enkelte forsøksring. På bakgrunn av nye og endrede oppgaver har SLF utarbeidet et enhetlig forvaltningsopplegg for KSL, LFR og Landbrukets HMS-tjeneste.

SLF har fått i oppdrag fra LD å evaluere KSL i 2004. KSL skal evalueres av et eksternt kompetansemiljø, og mandat for oppdraget ble utarbeidet høsten 2003.

Fylkesmannen er sekretær for utvalgene for etter- og videreutdanning for bønder (EB-utvalg). Det er i 2003 avholdt to store samlinger for EB-sekretærene i fylkene og medlemmer i de fylkesvise EB-utvalgene. Formålet med samlingene var nettverksbygging og informasjon om nye tiltak og endrede rutiner.

Det er utarbeidet et nytt saksbehandlersystem for Etter- og videreutdanningsfondet i landbruket (EVL) som ble tatt i bruk våren 2003. Det nye systemet legger opp til at EB-sekretærene saksbehandler og registrerer søknader og utbetalinger, og at SLF foretar utbetalingene sentralt.

4 Resultatområde omsetning og markedstiltak

4.1 Innledning

SLF skal bidra til å sikre et stabilt marked, og en velfungerende næringsmiddelindustri. De viktigste ansvarsområdene innen resultatområdet omsetning og markedstiltak er økologisk landbruk, forskning og beredskap samt markedsreguleringstiltak innenfor markedsordningene for melk, kjøtt, egg, grønt, potet, korn og pelsdyr.

Resultatområdet var i 2003 preget av faglig tunge utredningsoppdrag på flere av ordningene, et behov for å utvikle og effektivisere både nye og "gamle" forvaltningsområder og et vedvarende høyt konfliktnivå innenfor markedsordningen for melk.

SLF har i samarbeid med Landbruksdepartementet vært sterkt engasjert i utredninger om ny markedsordning for melk og om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksvarer. Det er utarbeidet regelverk, og ordningene er implementert. Videre har forvaltningen og kompetansen innenfor markedsordningen for melk blitt styrket gjennom økt bemanning.

SLF ble i 2003 gitt et utvidet sekretariatsansvar på det økologiske området. Som sekretariat for "Styringsgruppen for økologisk landbruk" har SLF revidert "Handlingsplan for økologisk produksjon og omsetning" for planperioden 2003-2006. Videre er det gjennomført en omfattende informasjonskampanje om økologisk landbruk som ga gode resultater.

Hovedutfordringene i 2004 vil være knyttet til et fortsatt behov for å utvikle og effektivisere de ulike forvaltningsområdene, bidra til å skape større ro og stabilitet om markedsordningen for melk og å videreutvikle rådgiver/utredningsrollen overfor departement, styrer, råd og utvalg. De nye forvaltningsoppgavene vedrørende foredling og oppformering innen hagebruk, frøavl og settepoteter, vil sammen med håndtering av forvaltningsansvaret i forhold til Graminor AS, medføre viktige utfordringer i 2004.

4.2 Markedsordningen for korn

Markedsordningen for korn er et viktig redskap for å oppfylle formålene med korn- og kraftfôrpolitikken. Siden ny markedsordning for korn ble etablert i 2001 har evalueringer og løpende erfaringer vist at den fungerer målrettet og i samsvar med intensjonene. Ordningen er effektiv å forvalte og for kornåret 2003/04 ble det ikke foretatt vesentlige endringer. SLF ser heller ikke behov for endringer av ordningen i 2004/05.

For første gang under nåværende markedsordning er det i kornåret 2003/04 behov for markedsregulering av korn. Prognosene viser innkjøp av et større kvantum mathvete enn matmelindustrien kan forbruke. Markedsregulator har derfor med midler fra fondet for omsetningsavgift satt i verk markedsregulering gjennom omdisponering av mathvete til fôr.

Prisnedskrivningstilskudd

Tilskuddet er et viktig virkemiddel i markedsordningen for korn og bidrar til at mest mulig korn blir omsatt gjennom ordningen. Datasystemet PRIS som bl.a. benyttes for utbetaling av prisnedskrivningstilskudd på grunnlag av elektronisk innrapporterte "korndata" fra kornkjøperne, har fungert godt. Systemet har bidratt til en effektiv forvaltning av

markedsordningen, til å gi et bedre grunnlag for kartlegging av varestrømmene og til å lette overvåkingen av markedet og prisene til produsent. Samtidig bidrar PRIS med et omfattende datamateriale til Statistisk sentralbyrå, aktører i markedet og andre.

Beredskap i kornsektoren

Beredskapsordningen for matkorn og matmel er avviklet i 2003. Dette omfatter avvikling av 13 matmellagre i Nord-Norge og fem lager av matkorn hvorav to i Nord-Norge. Avviklingen ble gjennomført som forutsatt av Landbruksdepartementet og kostnadene er dekket innenfor den ordinære bevilgningen til beredskapslagring. Som en følge av avviklingen av beredskapsordningen i Nord-Norge ble Statens landbruksforvaltnings kontor i Harstad nedlagt 1. desember 2003.

En begrenset lagerordning for mel tilsvarende 20 dagers forbruk av mel til bakeribransjen nord for Ofoten og Vestfjorden, ble etablert 1. juli 2003 og forvaltes av SLF.

4.3 Markedsordningen for melk

Gjennomgang av markedsordningen

Sentralt i forberedelsen av den nye markedsordningen for melk var blant annet beregningen av kapitalkostnader for uavhengige aktører utarbeidet av ECON, og NILFs skisse til ny markedsordning. Høringsrunden viste relativt stor uenighet om utforming og dimensjonering av virkemidlene i ordningen og implementeringen av ordningen ble derfor utsatt fra 1. juli 2003 til 1. januar 2004.

Landbruksdepartementet fastsatte 4. desember 2003 "Rammeforskrift for Omsetningsrådets virksomhet, forskrift om prisutjevningsordningen for melk og forskrift om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer". Omsetningsrådet fastsatte 5. desember 2003 endrede forskrifter for markedsordningen for melk.

SLF fastsatte 12. desember 2003 ny forskrift om satser og etterregning i prisutjevningen for melk, ny forskrift om sats for produksjonsfløte og nye retningslinjer for beregning av råvareverdier i prisutjevningsordningen for melk. Endringene trådte i kraft 1. januar 2004.

Endret markedsordning for melk innebærer blant annet at det etableres en målpris på melk som råvare. For å gi økt tilgang på melk som råvare og dermed grunnlag for økt konkurranse, har TINE som markedsregulator blitt gitt en utvidet forsyningsplikt i forhold til andre meierier.

4.4 Prisutjevningsordningen

Formålet med prisutjevningsordningen er å regulere prisdifferensieringen av melk som råvare til ulike anvendelser. Dette skal gi melkeprodusenter muligheter for lik melkepris uavhengig av melkeanvendelse og lokalisering av produksjonen. Samtidig skal ordningen legge til rette for effektiv konkurranse i melkesektoren.

Prisutjevningsordningen består av tre delordninger: Melkeanvendelse, anvendelse av biprodukter og geografiutjevning. Det har i løpet av 2003 vært seks meieriselskaper i ordningen; TINE BA, Jæren Gardsmeieri, Gausdalsmeieriet, Rørosmeieriet, Synnøve Finden og Normilk.

NILF har på oppdrag fra SLF utarbeidet notater om etterkontrollen for 2. halvår 2002 og makrokontroll av prisutjevningsordningen for 2001. SLF har fattet vedtak om etterregning for 1. og 2. halvår 2001 samt 1. og 2. halvår 2002. Alle disse vedtakene er påklaget.

Markedsordningen for melk har vært preget av store forvaltningsmessige utfordringer og et høyt konfliktnivå. Stortinget har ved flere anledninger og i ulike sammenhenger lagt vekt på at det må sikres en reell konkurranse innen melkesektoren. Endringene som er vedtatt gjennomført i markedsordningen, skal bidra til økt konkurranse i melkesektoren.

Utfordringene fremover vil blant annet være å sluttbehandle saker i forhold til den tidligere ordningen, herunder spesielt foreliggende klagesaker på gjennomførte etterregninger. Iverksettingen av endret markedsordning må følges opp og kvalitetssikres som et bidrag til å skape mest mulig ro om ny ordning.

4.5 Markedsordningen for kjøtt

Fraktordning for slakt

Formålet med fraktordningen er å utjamne priser til produsent og forbruker og å stimulere til nedskjæring av slakt i næringssvake områder. Ordningen skal også stimulere til å minimalisere fraktkostnadene.

Ordningen omfatter storfe, gris, sau, geit og hest og består av fire delordninger:

- Tilskudd ved inntransport av slaktedyr (fra produsent til slakteri – innfrakt)
- Frakttilskudd ved transport til engrosforhandlere (Transport av helt slakt fra slakterier i overskuddsområder til engrosforhandlere i underskuddsområder. Mellomfrakt – helt slakt)
- Frakttilskudd ved transport av skåret vare (Fra nedskjæringsanlegg i overskuddsområde til engrosforhandlere i underskuddsområder og foredlingsbedrifter i over- eller underskuddsområder. Mellomfrakt skåret vare)
- Tilskudd til dekning av andre kostnader (Omsetningskostnader/svinn for engrosforhandlere i underskuddsområder. Engrostilskudd - annet tilskudd)

Fraktordningen ble utredet til jordbruksforhandlingene i 2003. I forhandlingene ble det enighet om å avvikle mellomfraktordningene og engrostilskuddet i Nord-Norge over tre år med virkning fra 2004. Engrostilskuddet for Sør-Norge ble tatt helt bort med virkning fra 2004.

4.6 Markedsordningen for egg

Frakt- og distriktstilskudd

Formålet med frakttilskuddsordningen er å utjevne fraktkostnadene og bidra til å effektivisere innfrakten, samt stimulere til omsetning via godkjent eggpakkeri. Distriktstilskuddet skal gi en inntekts- og produksjonsutvikling som bidrar til å opprettholde bosetting og sysselsetting i distriktene ved å utjevne lønnsomheten i eggproduksjonen.

I 2003 ble det nye fagsystemet for innkreving av avgifter (omsetnings- forsknings- og næringsmiddelavgift) og beregning av tilskudd (frakt- og distriktstilskudd) ved omsetning av egg tatt i bruk. Fagsystemet EGGsys er utformet med tanke på å rasjonalisere arbeidet, både ved eggpakkeriene og i SLF. Data sendes elektronisk fra avregningssystemene ved eggpakkeriene til SLF, behandles i EGGsys og går så videre til SLFs regnskapssystem for fakturering.

Det samme systemet benyttes ved behandling av direktesalg av egg. Det ligger også inne en godkjenningsordning av eggpakkeriene. Som en følge av implementeringen av det nye systemet er det også foretatt endringer i de forskrifter som omhandler omsetning av egg.

Erfaringene med EGGsys er gode. Systemet har medført en effektivisering av arbeidet med ordningen både for eggpakkeriene og for SLF.

Når det gjelder etterslepet vedrørende avgiftsinnkrevingen hos produsenter med direktesalg av egg, så er dette å betrakte som å jour. Det er kun saker der produsenten ikke har innmeldt direktesalget for 2002 som gjenstår, men dette forventes å være ferdigbehandlet i løpet av våren 2004.

4.7 Markedsordningen for poteter

Formålet med markedsordningen for poteter er å opprettholde omfanget av norsk produksjon av kvalitetspotet.

Avrensordningen for poteter er et vesentlig element i ordningen. Gjennom denne sikres foretakene avsetning for avrenspoteter. Ordningen bidrar dermed til å opprettholde en god kvalitet på matpoteter og på poteter til industriell bearbeiding.

Etter oppdrag fra Landbruksdepartementet (jordbruksoppkjøret i 2003) foretar SLF en vurdering av noteringsprisgrunnlaget for potet. Arbeidet skal slutføres 15. februar 2004.

Etter oppdrag fra Landbruksdepartementet (jordbruksoppkjøret i 2003) foretar NILF en utredning og analyse av frukt-, grønt- og potetsektoren der hensikten er å legge til rette for økt mangfold, økt verdiskapning og forbedret kvalitet på produktene fra grøntområdet. SLF deltar med en representant i referansegruppe knyttet til arbeidet. Arbeidet skal slutføres 15. februar 2004.

4.8 Markedsordningen for grønt

Opplysningsarbeid om frukt, grønnsaker og skolefruktordningen forvaltes av SLF. De øvrige ordningene innen grøntsektoren forvaltes av Omsetningsrådet og for disse vises det til Omsetningsrådets egen årsmelding.

På grunn av liten oppslutning om skolefruktordningen har Opplysningskontoret for Frukt og Grønt foretatt en gjennomgang av ordningen. Dette har resultert i et endret konsept og nye tiltak mot skolene. De nye tiltakene har vært vellykket og resultert i at flere skoler er med i ordningen.

Skolefruktordningen vil bli overført til Helsedepartementets budsjett fra og med 1. januar 2004.

4.9 Markedsordningen for pelsdyr

Tilskuddet til pelsdyrfôrlag og andre tilvirkere av pelsdyrfôr skal medvirke til utjevning av fraktkostnadene ved innfrakt av råstoff til, og utfrakt av ferdigfôr fra fôrkjøkken. Refusjon av fôrkostnadene skal bidra til at norsk pelsdyrnæring er konkurransedyktig på verdensmarkedet.

Forvaltningen av ordningene skjer i nært samarbeid med Norges Pelsdyrslag og fungerer tilfredsstillende.

4.10 Organisering og tilskudd til planteforedling og oppformering

Formålet med tilskuddsordningene er å stimulere til bruk av frø og plantemateriale med høy kvalitet og klimatilpassede sorter. Arbeidet til selskapet Graminor AS er sentralt ved at selskapet gjennom planteforedling skal medvirke til å sikre at norsk jord- og hagebruk i fremtiden får tilgang på klimatilpasset, variert og sykdomsfritt sortsmateriale.

SLF er fra 1. januar 2004 tillagt forvaltningsansvaret vedrørende organisering og tilskudd til planteforedling og oppformering. Ansvaret omfatter tilskudd til Graminor AS samt tilskuddsordninger vedrørende "Utvikling av plantemateriale, hagebruk", "Frøavl m.m." og "Statskontrollert settepotetavl". Dette ansvaret lå med unntak av tilskudd til Graminor AS tidligere i Landbrukstilsynet (fra 1. januar 2004 Mattilsynet).

Etter oppdrag fra Landbruksdepartementet avslutter SLF en gjennomgang av nevnte ordninger, eksklusiv Graminor AS i februar 2004. Oppfølging av denne gjennomgangen vil være en viktig oppgave for SLF i 2004.

4.11 Økologisk landbruk

SLF er sekretariat for *Styringsgruppen for økologisk landbruk* og skal tilrettelegge for videreutvikling av økologisk landbruk og omsetning. Styringsgruppen har ansvar for *Handlingsplan for økologisk produksjon og omsetning*, og sekretariatet har i 2003 hatt en sentral rolle i arbeidet med å revidere handlingsplanen for planperioden 2003-2006. I handlingsplanen fremgår strategier og aktuelle tiltak for å nå målsetningen om at 10 prosent av det totale jordbruksareal i Norge skal drives økologisk innen 2010, forutsatt at det er grunnlag for dette i markedet (St. meld. nr. 19, 1999-2000). Den reviderte handlingsplanen ble presentert for avtalepartene i forbindelse med jordbruksavtalen 2003.

Ved utgangen av 2002 var 3,2 prosent av jordbruksarealet omlagt til eller under omlegging til økologisk drift. Tilsvarende tall for 2003 var 3,7 prosent (381 760 dekar). Omfanget av omlagt areal så langt ut i perioden ser likevel ut til å være i underkant av det som kunne være ønskelig for å nå målsettingen frem til 2010.

Ansvars- og arbeidsforhold mellom styringsgruppen og sekretariatet er blitt ytterligere avklart gjennom året. Bl.a. utfører nå sekretariatet all saksbehandling på bakgrunn av retningslinjer gitt av styringsgruppen (styringsgruppen var tidligere involvert i behandling av enkeltsaker).

SLF administrerer følgende ordninger under samleposten for utviklingstiltak innen økologisk landbruk:

- *Markedsstrategier*, herunder *Premieringsordning for kjøtt*. I alt 32 prosjekter har vært under gjennomføring eller blitt avsluttet i 2003. En ny ordning – *tilskuddsordning for helkjedeavtaler* – ble etablert ved utgangen av året for å stimulere til økt produksjon og omsetning av grøntvarer og poteter.
- *Veilednings- og utviklingsprosjekter rettet mot primærprodusent*. I alt 35 prosjekter har vært under gjennomføring eller blitt avsluttet i 2003. Til denne gruppen hører omfattende prosjekter som *Gratis Førsteråd* og *Oppfølging etter Gratis Førsteråd* (Landbrukets forsøksringer), *Fadderordning* (Oikos) og *Nettbasert innføringskurs* (Norsøk).
- *Nasjonale pilotprosjekter*. I alt 15 prosjekter har vært under gjennomføring eller blitt avsluttet i 2003. Foruten prosjekter innen ulike produksjonsgrener (sauehold, frukt og bær, osv.) har særlig *Økologisk mat i sykehus* og *Storhusholdningsprosjektet* fått mye positiv oppmerksomhet.
- *Storskalaforsøk i økologisk korndyrking*, er ett prosjekt i femte år som drives i regi av Planteforsk.
- *Oppfølging av regionale handlingsplaner i regi av FMLA'ene*. Fylkene søker SLF om midler til oppfølgingstiltak, og FMLA'enes rolle som pådrivere for utvikling av økologisk landbruk er blitt styrket gjennom kravet til handlingsplaner.

SLF har en initierende rolle i forhold til en hensiktsmessig organisering og gjennomføring av prosjekter. Både innen markedsstrategier og veiledningsprosjekter rettet mot primærprodusent har SLF sørget for tettere samarbeid mellom ulike aktører og etablert nye satsningsområder som ikke er dekket gjennom prosjektsøknader. SLF har spilt en aktiv rolle for å få etablert nasjonale pilotprosjekter innen økologisk formeringsmateriale og økologisk veksthusproduksjon. Oppfølging fra SLF av prosjekter i gjennomføringsfasen er også blitt styrket, bl.a. ved at SLF i større utstrekning deltar i prosjektsamlinger, styringsmøter, osv. I tillegg er Vestlandsforskning engasjert for følgeevaluering av utvalgte prosjekter. Til den aktive rolle som SLF har i prosjektsammenheng hører også organisering av prosjektledersamlinger, inkludert samling for fylkesmannsembetene i forbindelse med regionale handlingsplaner, og medansvar for gjennomføring av den nasjonale kongressen for økologisk landbruk.

Ut fra det helhetsansvar som styringsgruppen og sekretariatet har for utvikling av økologisk landbruk, har SLF i 2003 hatt kontakt mot Statens landbrukstilsyn vedrørende fortolkning av regler for beregning av karenstid og bruk av kjøttbeinmel i økologisk landbruk. SLF har også tatt initiativ til en spørreundersøkelse for å kartlegge grunner til utmelding fra kontrollordningen.

SLF var avsender for informasjonskampanjen om økologisk landbruk og økologiske produkter som ble gjennomført høsten 2003. Kampanjen ble bygget omkring informasjonsfilm på TV og kampanjeside på nettet. Evaluering med måling før og etter kampanjen viser gode resultater med hensyn til økt forbrukerkunnskap.

SLFs hjemmeside med eget område for økologisk landbruk har blitt restrukturert i 2003, og foruten beskrivelse av utviklingstiltak, tilskuddsordninger, osv. er det utarbeidet oversikter over alle innvilgende prosjekter med omtale av hovedmål, delmål og innvilget beløp.

4.12 Andre forvaltningsområder

SLF er sekretariat for en rekke styrer og utvalg. Dette gjelder bl.a. Omsetningsrådet, Styret for fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og Styret for forskningsmidler over jordbruksavtalen.

4.13 Omsetningsrådet

Etter omsetningsloven kan det legges omsetningsavgift på produsentenes salgsproduksjon av landbruksvarer. Avgiften benyttes til å finansiere tiltak for å fremme omsetning av landbruksvarer. Omsetningsrådet er i følge loven etablert for å kreve inn og forvalte avgiftsmidlene. I Omsetningsrådet sitter til sammen 19 representanter fra bl.a. departementer, faglag, samvirkeorganisasjoner og uavhengige aktører. SLF har sekretariatsansvar for rådet som i 2003 hadde fem møter og behandlet 77 saker. Arbeidsutvalget hadde 13 møter og behandlet 180 saker. Det vises for øvrig til Omsetningsrådets årsmelding.

Av større saker behandlet i Omsetningsrådet i 2003 kan nevnes:

- *Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering*

Som en følge av Landbruksdepartementets forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering, ble alle Omsetningsrådets hovedforskrifter og en rekke underforskrifter gjennomgått, endret og brakt i samsvar med Landbruksdepartementets forskrift. Det ble samtidig foretatt en generell oppdatering og harmonisering av de samme forskriftene. Det vises ellers til nærmere omtale under kap. 1. 3.

- *Evaluering av opplysningskontorene i landbruket*

Omsetningsrådet har ved flere anledninger stilt spørsmål ved effekten av de midler som årlig bevilges til opplysningskontorene i landbruket. Konsulentselskapet daVinci Consulting AS i samarbeid med ECON Senter for økonomisk analyse AS ble tildelt oppdraget som evaluator, og rapport ble avlevert i februar 2003. Omsetningsrådet behandlet saken 19.06.2003, og det ble konkludert med at virksomheten ved opplysningskontorene kunne videreføres.

Omsetningsrådet presiserte at hovedfokuset for virksomheten skulle være å fremme omsetningen av norskproduserte landbruksvarer gjennom generisk markedsføring rettet mot forbruker. Det ble også understreket at opplysningskontorene burde være lokalisert fysisk atskilt fra markedsregulator eller andre store aktører i bransjen og at det kunne ligge betydelige synergieffekter i en samlokalisering av opplysningskontorene.

- *Opplysningskontoret for meieriprodukter*

Omsetningsrådet vedtok 21.10.2003 at det kan brukes midler fra fondet for omsetningsavgift på melk til et nytt opplysningskontor for meieriprodukter (OFM). En forutsetning for bevilgninger fra fondet er at OFM driver sin virksomhet nøytralt og objektivt til fremme av omsetning og bruk av norsk melk og melkeprodukter. Det skal foretas en evaluering av OFM etter tre år for bl.a. å vurdere nytten av slik markedsføring.

- *Norsk Mat- og Miljøanalyse AS (Norsk Matanalyse)*

I lys av fristillingen av næringslaboratoriene, som følge av omleggingen av hele tilsynsforvaltningen på matområdet, er den direkte støtten til Norsk Matanalyse vedtatt gradvis nedtrappet og avviklet innen 2007. Omsetningsrådet legger til grunn at kjøp av laboratorietjenester skal skje etter forretningsmessige prinsipper.

4.14 Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og forskningsmidler over jordbruksavtalen.

Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter

Formålet med avgiften er å sikre økonomisk grunnlag for forskning knyttet til ervervsmessig framstilling av nærings- og nytelsesmidler. Bl.a. skal avgiften sikre virksomheten ved Matforsk. Avgiftsmidlene tilfaller et fond som forvaltes av Styret for fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter. I 2003 forvaltet styret 72,6 millioner kroner. SLF har hatt sekretariatsansvaret fra 1. april 2001.

Nåværende styre på sju medlemmer er oppnevnt av Landbruksdepartementet for perioden 1. januar 2003 til 31. desember 2005. En evaluering av fondets organisering startet i 2003. Frist for evalueringsrapporten er 1.mars 2004. Styret hadde i 2003 seks styremøter og to strategiseminar. Det avgis egen årsmelding for fondet, herunder bruken av fondsmidlene.

Forskningsmidler over jordbruksavtalen

Forskningsmidlene over jordbruksavtalen skal bidra til å dekke opp avtalepartenes behov for FoU med hovedvekt på anvendt kunnskap. Avgiften forvaltes av et styre oppnevnt av LD. I styret har Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og LD hvert sitt medlem. I 2003 forvaltet styret 38 millioner kroner. SLF har hatt sekretariatsansvaret fra 1. september 2002.

5 Resultatområde handel og industri

5.1 Innledning

Statens landbruksforvaltning skal bidra til å sikre et godt fungerende importvern og oppfyllelse av internasjonale rettigheter og forpliktelser samt en godt fungerende næringsmiddelindustri. De viktigste ansvarsområdene innen handel og industri er knyttet til administrering av importvernet, ordningen med råvarepriskompensasjon, eksportstøtteordninger, ekstern kontroll, markedsovervåking og prisinnhenting. Felles for ordningene er at importører og næringsmiddelindustri er viktigste målgrupper, og at ordningene er knyttet til internasjonale avtaler.

Det har vært fokus på forhandlinger om Protokoll 3 til EØS-avtalen, forhandlinger om Artikkel 19 til EØS-avtalen og næringsmiddelindustriens rammebetingelser. Administrativt har det vært lagt vekt på å implementere kommunikasjonsløsninger mellom SLF og tollmyndighetene gjennom elektronisk overføring av informasjon.

I 2004 vil hovedutfordringene være knyttet til forberedelsen til internasjonale forhandlinger, samt å legge til rette for implementeringen av disse. Det vil også være viktig å arbeide med tollovsprosjektet og regelverket for utenlands bearbeiding. Arbeidet med målrettet ekstern kontroll av økonomiske virkemidler vil ha høy fokus.

5.2 Forvaltning av importvernet

Administreringen av importvernet gjennomføres med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 5, samt forskrifter vedtatt med hjemmel i denne. Administrative tollnedsettelse for landbruksvarer gjennomføres av SLF med unntak av varer til teknisk bruk, som gjennomføres av Tollvesenet.

Generelle tollnedsettelse omfatter ett eller flere varenumre i tolltariffen i en avgrenset periode. Disse tollnedsettelse gjelder for alle importører og har ingen kvantumsmessige begrensninger i den perioden de gjelder. Tollnivået avhenger blant annet av prisnivået på importert vare og norsk målpris iht. jordbruksavtalen eller prisnivået på norsk vare. Det ble i 2003 innvilget 332 generelle tollnedsettelse.

Individuelle tollnedsettelse gis etter søknad for en angitt mengde av en bestemt vare for en fastsatt periode. Tollnivået avhenger blant annet av hvilket produkt det innvilges tollnedsettelse på og det innenlandske prisnivået på dette. I 2003 ble det innvilget vel 4100 individuelle tollnedsettelse.

Forvaltningen av tollregimet for industrielt bearbejdede jordbruksvarer (RÅK-import) innebærer at SLF utsteder tollnedsettelse uten kvantitative begrensninger basert på råvaredeklarasjoner fra importørene. Dette gjelder varer omfattet av protokoll 3 til EØS-avtalen eller andre frihandelsavtaler. Forvaltningsområdet er voksende både når det gjelder antall søknader om tollfastsettelse for nye varer, importverdi og importvolum. Det er per 31. desember 2003 registrert om lag 28 920 råvaredeklarasjoner i SLFs database, hvorav 6 194 er

nyregistreringer i 2003 (omfatter både nye råvaredeklarasjoner og endringer på tidligere innmeldte varer). Importverdien har økt jevnt de siste årene, fra 2,6 milliarder kroner i 1995 til 4,4 milliarder i 2003. Fra 2002 til 2003 var økningen i importverdien på 11,8 prosent. Økningen i importvolum var i samme periode på 10,7 prosent, det vil si en økning fra omlag 195 000 tonn i 2002 til omlag 216 000 tonn i 2003. Man må tilbake til 1998 for å finne en tilsvarende økning i importen av industrielt bearbejdede jordbruksvarer. At økningen i importverdi var større enn volumøkningen kan i stor grad tilskrives kronekursens fall i 2003 sammenlignet med 2002 da krona var spesielt sterk.

Den norske eksporten av industrielt bearbejdede jordbruksvarer har de senere år vært relativt stabil på i overkant av 800 millioner kroner men gikk noe opp fra 835 millioner kroner i 2002 til 882 millioner kroner i 2003. Dette utgjør en økning på ca. 5,5 prosent. Økningen har vært størst når det gjelder eksport av knekkebrød, men det har også vært en økning i eksporten av andre bakevarer og sjokolade.

SLF har i 2003 bidratt med tall og opplysninger til tollvesenet i forbindelse med kontroller på landbruksområdet. Kontrollresultatene viser at det er behov for å ha høy fokus på dette området. Som oppfølging av tollvesenets kontroller ble det i 2002 vedtatt nytt regelverk som ivaretar muligheten for å søke om tollnedsettelse med tilbakevirkende kraft når det skjer feil ved fortollingen. Et vesentlig antall bedrifter søker om slik tilbakedatering, og i 2003 har SLF særlig arbeidet med å etablere praksis for behandling av denne type saker.

I de senere årene har det vært et økende behov for veiledning om regelverk og prosedyrer overfor importører. SLF har i 2003 deltatt som foredragsholdere på flere brukerseminarer knyttet til import av landbruksvarer, blant annet i regi av tollmyndighetene.

SLF har i 2003 utarbeidet forslag til ny forskrift om utenlands bearbejding på bakgrunn av henvendelse fra Toll- og avgiftsdirektoratet. Arbeidet har fra SLFs side skjedd med utgangspunkt i tidligere oppdrag fra Landbruksdepartementet. Saken ble oversendt fra Toll- og avgiftsdirektoratet til Finansdepartementet 1. desember 2003. Det gjensto da fortsatt enkelte spørsmål som krever videre avklaring.

SLF og Toll- og avgiftsdirektoratet gjennomførte et felles IKT-prosjekt som har som formål å bedre kommunikasjonen mellom Toll- og avgiftsdirektoratets elektroniske fortollingssystem (TVINN) og SLFs fagsystemer. Prosjektet ble foreløpig sluttført sommeren 2003. Evaluering og oppfølging vil bli gjort i 2004.

Toll og kvotefri import av landbruksvarer til Norge fra de minst utviklede land i verden (MUL) ble gjennomført fullt ut fra 1. juni 2002. For korn og kraftfôrråvarer er det utarbeidet en egen forskrift: "Forskrift om sikkerhetsmekanisme og overvåkningssystem for toll- og kvotefri import av korn, mel og kraftfôr fra minst utviklede land". Det ble ikke importert korn eller kraftfôrråvarer fra MUL i 2003. Flere firmaer arbeider imidlertid for å få dette til i 2004.

Namibia og Botswana står ikke på FNs liste over MUL-land, men ved import av storfekjøtt til Norge har de beholdt en tollfri kvote begrenset til maksimalt 2 700 tonn utbeinet vare. Det totale importkvantumet fra disse landene var i 2003 i underkant av 2 500 tonn.

Til tross for betydelig import av storfekjøtt fra Namibia og Botswana i 2003, og tilnærmet full utnyttelse av WTO-kvoten på 1084 tonn, var det i 2003 underdekning av storfekjøtt gjennom hele første halvår. Dette medførte at SLF, etter anmodning fra markedsregulator,

administrerte ned tollnivået generelt for import av storfekjøtt i hele perioden fra 1. januar 2003 til 11. august 2003. Totalt ble det i denne perioden importert 4 000 tonn storfekjøtt med administrative tollnedsettelse, hvorav knapt 1 400 tonn var stykningsdeler og da i første rekke biffer og filèer hovedsakelig med Brasil som leverandørland.

I 2003 ble det innenfor Artikkel 19 i EØS-avtalen enighet om gjensidig økt markedsadgang for landbruksvarer mellom Norge og EU. Den økte markedsadgangen fra EU ble definert innenfor 19 nye kvoter. Flere av kvotene åpner for at nye varegrupper kan tas inn tollfritt til Norge. Eksempelvis gjelder dette for kjøttboller, skinke og pølser, samt for salat og friske jordbær i regulert periode. Importkvoten for ost ble hevet fra rundt 2 500 tonn til 4 000 tonn per år. I tillegg til økt kvoteadgang ble det gjennom Artikkel 19-forhandlingene på generelt grunnlag avtalefestet reduserte tollsatser fra EU på en del jordbruksvarer, spesielt innenfor området levende planter og plantedeler.

Av de 19 nye importkvotene fra EU, som første gang ble fordelt med virkning fra 1. juli 2003, ble 13 kvoter fordelt ved auksjon. Norske myndigheter ønsket primært at en enda større del av kvotene skulle fordeles etter dette prinsippet, men innenfor enkelte områder hadde markedsaktørene sterke motforestillinger. Særlig gjaldt dette for varegrupper der en tidligere hadde kvoter som ble fordelt på historisk grunnlag, slik som for ost og epler.

SLF fordeler i overkant av 70 importkvoter for landbruksvarer. Av disse fordeles nå omlag 50 ved auksjon over Internett. Tilbakemeldingen fra aktørene på internettauksjoner er gode. Det er utarbeidet egne rapporter med resultater fra auksjonene som legges ut på SLFs hjemmeside.

Fra sesongen 2002/2003 er det foretatt endringer i administreringen av importvernet for reinkjøtt. Tollnedsettelse skjer bare for import av levende rein til slaktning og for slaktet vare av hele og halve skrotter. Endringen består i at man har gått bort fra generelle tollnedsettelse og til definerte kvoter. Kvotene fordeles etter auksjon og fastsettes av SLF to ganger per år etter anbefaling av det nyopprettede Reindriftens markedsutvalg. Utvalget består av representanter for reieierne (NRL), reinslakteriene, Norsk Kjøtt og kjøttbransjen. For reindriftsnæringen har det i sesongen 2003/2004 vært en stor norsk produksjon og avsetningsproblemer for kjøttet. Det er derfor ikke åpnet for import med reduserte tollsatser.

Deler av forvaltningen vedrørende import av såvare ble i 2003 overført til Statens Landbruksstilsyn. Dette gjaldt innførselstillatelse, behandling av dispensasjonssøknader og utarbeiding av statistikk.

Fra 1. januar 2004 faller autorisasjonsordningen for importører av levende planter og plantedeler bort. Importen innenfor dette området reguleres nå gjennom Plante helses forskriften som administreres av det nye Mattilsynet.

5.3 Internasjonale spørsmål og avtaler

SLF har en viktig rolle som rådgiver for Landbruksdepartementet når det gjelder pågående forhandlinger rundt internasjonale avtaler. SLF bistår blant annet med analyser og grunnlagsmateriale og skal ha ansvar for faglige vurderinger og beregninger.

Det ble i 2002 gjennomført bilaterale forhandlinger mellom Norge og EU innenfor rammen av Protokoll 3 til EØS-avtalen med sikte på å avvikle industrielementet i tollsatsene, det vil si

den delen av tollsatsen som ikke består av et landbruksrelatert element. I 2003 har SLF deltatt i det videre arbeidet med å komme fram til en løsning på bakgrunn av forhandlingsresultatet som forelå i 2002. Dette arbeidet var ikke avsluttet ved årsskiftet 2003/2004.

Forhandlingene med EU om Artikkel 19 i henhold til EØS-avtalen ble avsluttet våren 2003. SLF har også i dette arbeidet deltatt som rådgiver for Landbruksdepartementet og bidratt med analyser og grunnlagsmateriale.

Grunnlaget for den årlige notifisering om landbruket til WTO for 2002, som omhandler internstøtte, markedsadgang og eksportstøtte, ble oversendt departementet i første kvartal 2003. I forbindelse med WTO-forhandlingene har SLF vært representert med deltakere i flere arbeidsgrupper i regi av departementet. Det har vært gjennomført flere vurderinger av det grunnlagsmaterialet som legges til grunn i forhandlingene.

Næringspolitiske vurderinger er gjennomført i samarbeid med Toll- og avgiftsdirektoratet (TAD), vedrørende nye oppdelinger og omklassifiseringer i tolltariffen, blant annet gjennom deltakelse på et møte i WCO (World Customs Organization). Koordineringen mot tollmyndighetene og næringslivet fungerer godt på dette området. Det rapporteres jevnlig til Landbruksdepartementet om forhold knyttet til området.

5.4 Oppfølging av jordbruksavtalen prisbestemmelser

For alle sektorer, med unntak av grøntsektoren, er det markedsregulatorer som er ansvarlig for at jordbruksavtalens prisbestemmelser blir fulgt og at det legges til rette for at de fremforhandlede målprisene kan tas ut i markedet. SLF har et godt samarbeid med markedsregulatorene når det gjelder innrapportering av noteringspriser, samt overvåking av jordbruksavtalens prisbestemmelser.

I 2003 har innrapporteringen fungert tilfredsstillende på alle sektorer og ved avvik fra gjeldende retningslinjer har det vært god dialog med markedsregulatorene. Fra 1. januar 2004 vil noteringspunktet for målprisen flyttes fra beregnet råvareverdi innenfor pris- og biproduktgruppene til melk av definert kvalitet levert av Tine Råvare. Målprisen er ikke lenger knyttet til pris- og biproduktgruppene i PU. For poteter har det i 2003 vært en grundig gjennomgang av grunnlaget for prisnoteringen. Resultatet av gjennomgangen legges fram til jordbruksforhandlingene i 2004. Som følge av markedsendringer viser det seg at det er behov for endringer i noteringsgrunnlaget både for fjørfekjøtt og for enkelte grønnsaker. Det vil bli utarbeidet forslag til endringer i forbindelse med innspill til jordbruksforhandlingene i 2004.

5.5 Ordninger rettet mot konkurranseutsatt landbruksbasert næringsmiddelindustri

Økt import medfører at ordningene rettet mot konkurranseutsatt landbruksbasert næringsmiddelindustri får stadig større betydning. Importkonkurransen skyldes i økende grad at norske virksomheter velger å flytte produksjonen ut. For å sikre fortsatt norsk produksjon og avtak av norske landbruksvarer er kompensasjon av råvareprisforskjeller avgjørende. Det ble som ledd i SLFs innspill til jordbruksoppjøret for 2003/04 gjennomført en utredning knyttet til bruk og prioritering av midler innenfor RÅK-ordningen. Utredningen ble fulgt opp som ledd i implementeringen av jordbruksoppjøret.

SLF har i 2003 videreført arbeidet med ekstern kontroll knyttet til tilskuddsordningene rettet mot konkurranseutsatt landbruksbasert næringsmiddelindustri. På bakgrunn av erfaringer fra kontrollarbeidet, og forvaltningen av tilskuddsordningene for øvrig, har SLF i 2003 blant annet foreslått at sanksjonsreglene i tilskuddsforskriftene bør endres slik at regelverket blir klarere. Videre er det forberedt et prosjekt for å gjennomgå regelverk og forvaltning med sikte på å ivareta kostnadseffektivitet, god økonomiforvaltning og brukerretting. Prosjektet vil bli slutført i 2004.

5.6 Andre områder

Markedsutvalget for reinskjøtt

SLF er sekretariat for markedsutvalget for reinskjøtt. Det er i 2003 avholdt tre møter i utvalget.

Importutvalget for ost

SLF var sekretariat for Importutvalget for ost fram til 1. juli 2003. Utvalgets primære oppgave var å godkjenne nye ostetyper for import til Norge. Etter kvoteutvidelsen for importost fra EU med virkning fra 1. juli 2003 ble utvalget lagt ned. Av den totale årskvoten på 4000 tonn ost kan nå størstedelen av kvantumet importeres uten spesiell godkjenning for de ulike ostetypene. Etterspørselen etter kvote var i 2003 større en kvotemengden.

6 Resultatområde administrasjon

6.1 Innledning

Statens landbruksforvaltning skal være en velfungerende virksomhet med initiativrike, endringsdyktige og serviceinnstilte medarbeidere som gjennom forvaltning og rådgivning sikrer brukerne effektive tjenester. De viktigste ansvarsområdene innen resultatområdet administrasjon er knyttet til utvikling av personal- og lønnspolitikken, organisasjons-, leder-, og kompetanseutvikling, økonomiforvaltning, dokumentasjon og informasjon samt utvikling av informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

Resultatområdet har i år 2003 vært preget av oppfølging av mange aktiviteter for å følge opp SLFs strategiske plan og IKT-strategi. Ny teknisk plattform er etablert og det er et viktig grunnlag for at SLF skal bli en e-forvaltning. Arbeidet med å implementere elektronisk arkiv- og saksbehandlingssystem startet opp og skal tas i bruk av hele organisasjonen i løpet av 2004. I perioden fra 2003 til og med 2004 gjennomføres et felles kompetanseprogram for alle ansatte i SLF. Programmet har så langt hatt god oppslutning.

Hovedutfordringen i år 2004 vil være knyttet til å gjennomføre IKT-handlingsplanen med alle dens delaktiviteter på en god måte. I tillegg skal det gjøres et viktig arbeid med å tilpasse og implementere det nye økonomireglementet, samt slutføre og implementere kommunikasjonsstrategien.

6.2 Økonomiforvaltning

I 2003 har det vært arbeidet aktivt med å videreutvikle etablerte interne rutiner slik at budsjett- og regnskapsprosessene fungerer så effektivt og tilfredsstillende som mulig. Egne økonomistillinger i avdelingene og etableringen av et økonomiforum har vært viktig i dette arbeidet, og har bidratt til at kompetansen og bevisstgjøringen i organisasjonen er styrket. Det er foretatt flere nyrekrutteringer på økonomiområdet og kompetansegivende kurs er gjennomført.

SLF har ansvaret for totalt 10 fond og samarbeidet og rapporteringen fra eksterne brukere er godt innarbeidet og fungerer tilfredsstillende.

Grensesnittene mellom Agresso regnskapssystem og SLFs fagsystemer er gjennomgått og videreutviklet. Gjennomgangen har bidratt til at kvaliteten på SLFs regnskapsdata er ytterligere hevet. Agresso lønnsystem er implementert og fungerer tilfredsstillende.

Arbeidet med å implementere nytt økonomireglement er planlagt og i år 2004 vil SLF foreta en gjennomgang slik at alle de ordningene SLF forvalter er tilpasset det nye reglementet fra og med 1. januar 2005. I år 2004 vil vi fortsette å ha fokus på kompetanse, kvalitet samt ytterligere effektiviseringen ved bl.a. å bruke informasjonsteknologi som virkemiddel.

6.3 Informasjon og kommunikasjonsteknologi

Arbeidet med å gjøre SLF til en e-forvaltningsorganisasjon er forankret i SLFs IKT-strategi hvor de overordnede målene er å:

- Tilrettelegge for kostnadseffektiv, sikker og kontrollerbar tjenesteproduksjon
- Legge til rette for elektronisk innrapportering og samhandling og dermed for døgnåpen forvaltning
- Sette SLF i stand til å gi bedre råd ut fra et helhetsperspektiv
- Bedre kommunikasjon internt i SLF og mellom SLF og brukerne

For å nå disse målene har SLF i 2003 arbeidet videre i henhold til de overordnede strategier:

- Bruk av Internett som hovedtransportvei
- Desentralisert bruk av sentraliserte løsninger
- Felles rammeverk for e-forvaltning

SLFs IKT-handlingsplan realiserer IKT-strategien og det har vært gjennomført en rekke prosjekter som har brakt SLF et godt stykke på veien mot å bli en e-forvaltning. Det er etablert en felles teknisk plattform og arkitektur tilpasset elektronisk tjenesteproduksjon ved bruk av Internett som hovedtransportvei. Foretak, kommuner og fylkesmenn vil gjennom SLFs virksomhetsportal få tilgang til søknadsinnsending og saksbehandling (WESPA) og informasjon som finnes i landbrukets informasjonsdatabase (LIB). Av andre prosjekter som ble gjennomført i 2003 kan nevnes:

- Ny datamodell for Landbruksregister og sentralisering av databasen
- Ny datamodell for Produksjonstilskudd
- Elektronisk forsendelse SLF – TAD
- Sentralisering av SKAS -databasene

Følgende større prosjekter ble bl.a. igangsatt i 2003 og vil videreføres i 2004:

- NOARK for å etablere elektronisk arkiv basert på NOARK4,
- Nye internettsider for SLF og gi fylkene tilgang til sentraliserte IKT-løsninger

Det er i tillegg utarbeidet overordnede retningslinjer for IKT-sikkerhet som danner grunnlag for SLFs beredskaps- og sikkerhetsplaner.

6.4 Rekruttering, personal- og organisasjonsutvikling

SLF har pr 2003 184 ansatte. 29 medarbeidere har fratrudd i 2003, og 29 har blitt tilsatt i faste stillinger, vikariater og engasjementer. Det totale sykefravær har vært 3,2 prosent Dette fordelte seg på menn med (2,9 prosent) og på kvinner med (3,5 prosent).

Velferdsutvalget har gjennomført flere tiltak med stor oppslutning fra de ansatte. Det har vært avholdt 14 møter i Forum for tillitsvalgte. Det har ikke vært avholdt lokale lønnsforhandlinger etter HTA punkt 2.3.3.

SLF har utviklet et eget kompetanseprogram for perioden 2003-2004. Det er i alt blitt arrangert 15 interne kurs og seminar i regi av Kompetanseprogrammet i 2003. Et hovedfokus har vært å styrke de ansattes kompetanse innen landbrukspolitikk og forvaltning. Det har blant annet vært arrangert et seminar for alle ansatte hvor landbruksminister Lars Sponheim foreleste om "Utfordringer i norsk landbruk". Det ble også arrangert heldagsseminar for alle ansatte om fylkesmannsembetene og de regionale utfordringer knyttet til norsk landbrukspolitikk. I tillegg har økologisk landbruk vært tema for et eget fordypningsseminar. Gjennomføringen av Kompetanseprogrammet har vært et felles "løft". Programmet er godt forankret, og avdelingene har vært aktive i planleggingen og gjennomføringen av de ulike tiltakene.

Forum for ledelse (Seminarer og samlinger for lederne i SLF) har hatt fire seminarer i 2003. Målet har vært å få økt kunnskap på tvers om de ulike avdelingens ansvarsområder. Et annet tema som har vært diskutert, er kommunikasjonsstrategien. Det har også vært en diskusjon av prosessen knyttet til evaluering av lokale lønnsforhandlinger.

Det er i løpet av året inngått en omstillingsavtale med tjenestemannsorganisasjonene for perioden 2003-2004. Hovedmålet med omstilling er å til enhver tid ivareta behovet for den nødvendige kompetanse i organisasjonen. Det er også utarbeidet en oversikt over virkemidler SLF kan benytte i en omstillingssituasjon.

6.4.1 Rapportering om likestilling

SLFs personalpolitikk understøtter arbeidet med å oppnå likestilling mellom kjønnene. Det arbeides med tiltak både for å hindre diskriminerende forhold og for å fremme likestilling. Gjennom kontinuerlig fokus på likestilling vil en kunne sette inn ekstra innsats på områder der utviklingen har stagnert eller vært negativ. SLF vil fortsette dette arbeidet, som vi oppfatter har kommet et godt stykke på vei.

Av 184 ansatte i SLF er 105 kvinner (ca. 57 prosent). I ledergruppen er det 15 menn og 10 kvinner og 11 kvinner er faste stedfortredere. 8 kvinner (4,3 prosent av totalt ansatte) hadde fast deltidstjeneste. Seks kvinner (3,3 prosent av totalt tilsatte) hadde deltidstjeneste som følge av omsorgspermisjon. to menn og åtte kvinner hadde fødselspermisjon. En gjennomgang av alle eksternt og internt kunngjorte stillinger i 2003, viste at 46,8 prosent av den totale søkermassen var kvinner. Det ble ansatt 22 kvinner av totalt 29. Kvinner er ikke plassert i lavere stillingskategorier eller fått en lavere lønsplassering enn mennene.

Kvinnene i Statens landbruksforvaltning har pr. 2004 fortsatt en lavere gjennomsnittslønn for stillingskategoriene prosjektleder, seniorrådgiver, rådgiver, seniorkonsulent, førstekonsulent 1408 og konsulent 1065. Utover de nevnte kategoriene ligger kvinner gjennomgående lavere i lønn enn menn, men forskjellene er små.

Forut for lønnsforhandlingene i 2002 var lønnsforskjellene gjennomgående lavere for alle stillingskategorier. Dette kan i stor grad forklares ut i fra historiske forhold fra tiden før opprettelsen av SLF. Derfor ble det lagt inn en lokal føring om at kvinner skulle få en større andel av lønsmassen enn en proratafordeling tilsa. Dette var også en føring fra de sentrale partene i lønnsoppgjøret. Resultatet av lønnsforhandlingene i 2002 var at om lag 69 prosent av potten gikk til kvinnene. Lønnsnivået på rådgivernivået ble hevet og enkelte kvinner gikk også over i seniorrådgiverstillinger.

19 av 28 prosjekter som pågikk i 2003 hadde kvinnelige prosjektledere. Dette tilsvarer en prosentandel på 67 prosent. 2 kvinner og 3 menn mottok stipend til etter- og videreutdanning og eksterne kurs. Når det gjelder deltakelse på interne kurs og seminar, så har kvinnene vært mer aktive enn mennene. Kvinnene benyttet 193 av 291 benyttede plasser. Dette tilsvarer 66 prosent.

6.5 Dokumentasjon og informasjon

Arbeidet med å utarbeide SLFs kommunikasjonsstrategi ble startet opp i 2002 og er videreført i 2003. Strategien slutføres i første kvartal av 2004 og vil være et viktig dokument for videre arbeid og prioriteringer på intern- og eksterne kommunikasjonsområdet.

I løpet av 2003 er SLFs kunngjøringspraksis blitt mer helhetlig, kostnadseffektiv og målrettet. Post- og kopitjenesten er effektivisert og det arbeides kontinuerlig med å forberede våre hjemmesider i samarbeid med avdelingene. Arbeidet med å velge ny publiseringsløsning er påbegynt og ny virksomhetsportal vil være etablert i siste halvdel av 2004. SLF arbeider også med å tilpasse vår grafiske profil til en ny elektronisk hverdag. Dette arbeidet vil også være en del av utviklingsarbeidet i forbindelse med SLFs virksomhetsportal.

SLF har valgt DokuLive som vårt elektronisk arkiv- og saksbehandlingssystem. Et elektronisk arkiv og felles saksbehandlingssystem er en viktig forutsetning for å nå målsettingen i vår IKT-strategi og å realisere SLF som e-forvaltning. I løpet av 2004 skal alle ansatte benytte det nye saksbehandlingssystemet og arbeidet med å planlegge integrasjon med fagsystemene skal være påbegynt.

Arbeidet med å utvikle arkivplan ble igangsatt som et prosjekt våren 2002 og ble slutført i oktober 2003. Arkivplanen skal gi en samlet oversikt over SLFs arkiv- og saksbehandlingsrutiner og arkivmaterieil.

Det vil i løpet av 2004 bli gjennomført flere kompetansehevede opplæringstiltak i regi av Kompetanseprogrammet både på kommunikasjonsområdet og i forbindelse med innføring av nytt elektronisk saksbehandlingssystem.

7 Kontrollvirksomheten i 2003

7.1 Innledning

Landbruksdepartementets retningslinjer for tilskuddsforvaltning og SLFs kontrollfilosofi legges til grunn for kontrollen med økonomiske virkemidler innen virksomhetens ansvarsområde. SLF tilstreber at kontrolltiltakene skal være kostnadseffektive, og at de i størst mulig grad skal være tilpasset den enkelte ordning.

Kontrollressursene i SLF disponeres ut fra en vurdering av vesentlighet og risiko for feil. SLF arbeider for å øke sin kompetanse, slik at man skal bli enda mer målrettet når det gjelder risikovurderinger. Det søkes å supplere dagens kontroll der det er nødvendig, rette feil og skaffe dokumentasjon av hvordan ordningene fungerer i målgruppen. Vi arbeider også for å forbedre kontrollrutinene, og effektivisere ressursbruken til det beste for brukere og forvaltning. Maskinell kontroll brukes der det er hensiktsmessig. SLF samarbeider med andre kontrollinstanser der det er naturlig.

SLF vil trekke frem følgende kontrollresultater i 2003:

- En gjennomgang av innsendte rapporter med vekt på en generell formalia og rimelighetskontroll har ikke påvist feil av en slik betydning at de er registrert
- Etter at kommunene i 2002 fikk myndighet til å bruke skjønn i vurderingen av om det skulle foretas avkorting, brukes avkorting i langt mindre grad enn tidligere. Vi har oppfattet det slik at en del kommuner synes avkortingsproblematikken er vanskelig å håndtere, bl.a. fordi det er kort avstand til brukerne
- Kontroll i tre fylker av praktisering av adgangen til å gi dispensasjon fra kravet om MVA registrering av landbruksforetak avdekket til dels store ulikheter i bruken av dispensasjoner i de tre fylkene. Forskriftens krav om innlevering av Årsoppgave landbruk er ikke et krav som er avstemt mot skattemyndighetenes kontrolloppgaver, og dette kravet kontrolleres ikke av skattemyndighetene. De stiller krav til den samlede omsetningen til personlige foretak. Mange driver landbruk sammen med andre næringer, og størrelsen på landbruksdelen kan være mindre enn forskriftens krav om kr 30 000, uten at dette kravet lar seg kontrollere av SLF
- Det har vært en økning i antall søknader som ble stoppet i den maskinelle inputkontrollen av søknadsdata for produksjonstilskudd og andre direkte tilskudd. Dette har førte til at mange søknader ble tatt ut for vurdering/korrigerings før videre maskinell eller manuell behandling og utbetaling. Vi vil presisere at det kan være mange årsaker til at søknader stoppes i den maskinelle input- kontrollen, men i all hovedsak skyldes økningen endringen fra personlige søkere til foretak
- Kontroller av ulike tilskuddsordninger til industrien har påvist en del feil i søknadsdata og utbetalinger. Alle avvik er rettet, og næringsmiddelbedrifter er også gjort oppmerksom på feil i søknadene som har gjort at de har søkt om, og fått mindre tilskudd enn de er berettiget til.

7.2 Arbeidet med kontroll i saksbehandlingen

Nedenfor omtales nærmere de rutiner og tiltak som kontrollene baseres på

Kontroll i saksbehandlingen

Det gjennomføres maskinelle og/eller manuelle kontroller i all søknadsbehandling, avhengig av den enkelte ordning. Eventuelle feil som påvises blir rettet opp før utbetaling skjer.

Når det gjelder direkte tilskudd til primærprodusenter, baserer SLF seg primært på maskinell kontroll av søknadsdata og den manuelle kontrollen som foregår i kommunene og hos Fylkesmannen.

Enkelte tilskuddsordninger utbetales gjennom slakterier, meierier og eggpakterier. SLF baserer seg primært på kontrollen av grunnlaget for utbetalingen som disse utfører. I tillegg foretar SLF en manuell gjennomgang av søknad fra omsetningsleddet om refusjon.

Etterkontroll

Etterkontroll av mange tilskuddsordninger som forvaltes i SLF baseres på revisorbekreftet rapportering, enten av årsoppgaver eller spesielle formålsrettede oppgaver. Innsendte oppgaver går alltid gjennom med hensyn til en generell formalia- og rimelighetskontroll. Dersom revisorbekreftelser gir et direkte svar på det som er interessant for SLF, er dette en effektiv måte å gjennomføre kontroll på. Dersom den bekreftelsen som revisor gir, ikke er hensiktsmessig ut fra ordningens formål, kan andre måter å utføre kontroll på være mer effektivt. SLF har derfor gjennomgått vår bruk av revisorbekreftelser. Vi har kartlagt hvordan revisorbekreftelser brukes, og foretatt en gjennomgang og vurdering av om slike bekreftelser er en hensiktsmessig kontrollform som er tilpasset tilskuddsordningens form og beløpsstørrelser. Konklusjonen er at revisorbekreftelser fortsatt bør brukes der det er formålstjenlig, men at det ikke er hensiktsmessig i en del sammenhenger, og det bør heller gjennomføres etterkontroll på andre måter, som regel i form av stikkprøver som SLF gjør selv. Oppfølging av rapporten pågår.

Etterkontroll av de fleste tilskudd til primærprodusenter baserer seg på fysisk etterkontroll. Omfanget av en slik kontroll er enten gitt i forskrift, rundskriv eller i brev fra SLF. Etterkontrollen utføres enten av Fylkesmannen eller kommunen. Etterkontroll av tilskudd til ferie og fritid samt tidligpensjonsordningen for jordbrukere (TPO) gjøres maskinelt i SLF.

SLF gjennomfører besøkskontroll hos aktuelle tilskuddsmottakere som mottar tilskudd direkte fra SLF og tar stikkprøver av manuelle kontroller og saksbehandlingen hos Fylkesmannen og kommunen for å få bekreftet at gitte retningslinjer overholdes.

Av samme årsak tar SLF stikkprøver ved besøk av rapportering om tilskuddsordninger som forvaltes gjennom omsetningsledd.

Samarbeid med andre kontrollmyndigheter

SLF samarbeider med andre kontrollinstanser der det er mest hensiktsmessig og har i dag samarbeidsavtale med Tollvesenet og Skatteetaten.

Aktuelle tilskuddsutbetalinger rapporteres til skattemyndighetene. Det er med noen få unntak maskinelle innberetningsrutiner for disse tilskuddsordningene.

7.3 Resultater av maskinelle kontrolltiltak i saksbehandlingen

Nedenfor følger en oversikt over resultatene av maskinelle kontrolltiltak som er gjennomført i 2003.

Produksjonstilskudd

For produksjonstilskudd registreres antall søknader som stoppes i den maskinelle saksbehandlingen. Disse blir enten avslått, eller går videre til manuell behandling.

Telledato	31.12.00	31.07.01	01.01.02	31.07.02	01.01.03	31.07.03
Antall stoppede søknader	325	640	304	5173	1259	1077

Antallet stoppede søknader ved søknadsomgangen pr. 31. juli 2002 ble unormalt høyt sammenlignet med tidligere søknadsomganger. Dette skyldes i all hovedsak innføring av kravet om MVA registrering. Rundt 2500 søknader ble stoppet pga feil ved organisasjonsnummeret eller at foretaket ikke var MVA registrert. I tillegg ble 1300 søknader avslått av kommunen eller stoppet hos Fylkesmannen. For søknadsomgangen pr. 1. januar 2003 ble 621 av totalt 1259 stoppede søknader stoppet pga manglende MVA registrering. For søknadsomgangen pr. 31. juli 2003 ble 259 av totalt 1077 stoppede søknader stoppet pga manglende MVA registrering.

Av de søknadene som ble stoppet eller avslått pga manglende MVA registrering har noen etter manuell saksbehandling blitt utbetalt med dispensasjon fra kravet. Tabellen under viser antallet dispensasjoner gitt. SLF har foretatt kontroll av samtlige innvilgede dispensasjoner fra MVA-kravet i tre fylker pr. 31. juli 2002.. Resultatet av denne kontrollen er omtalt i punkt 2.4.1.

Søknadsomgang	31.07.02	01.01.03	31.07.03
Dispensasjon fra MVA-kravet	960	806	1193

Avkorting av produksjonstilskudd

Etter forskriftsendringene som trådte i kraft for søknadsomgangen pr. 31. juli 2002, skal det ikke lengre skje en automatisk avkorting av tilskudd etter feil påvist under saksbehandling eller fem prosent kontroll. I hvert enkelt tilfelle skal kommunene vurdere om det skal vedtas en avkorting. Dette har medført at avkorting skjer i betydelig færre saker etter ny forskrift. Avkorting har allikevel økt det siste året. Nedenfor er det satt opp en oversikt over avkortinger foretatt etter ny forskriftsendring. Beløpene er fordelt på paragrafene som hjemler avkorting. Beløpene som er avkortet etter § 13 er i all hovedsak avkorting etter stikkprøvekontroll. Tallene gitt i tabellen kan ikke sammenlignes direkte med tall gitt i tidligere årsrapporter. Det er derfor for tidlig å trekke sikre konklusjoner om utviklingen.

Søknadsomgang / Hjemmelsgrunnlag	31.07.02	01.01.03	31.07.03
§ 12 – regelverksbrudd	Kr. 391 565	Kr. 159 376	Kr. 415 773
§ 13 – feilopplysning	Kr. 895 386	Kr. 267 619	Kr. 1 507 734
§ 14 – for mye utbetalt	Kr. 209 459	Kr. 976 209	Kr. 304 415

SLF har deltatt sammen med ni kommuner i deres stikkprøvekontroll av søknadsgrunnlaget for produksjonstilskudd pr. 31. juli 2003. Resultatet av denne kontrollen er omtalt i punkt 7.4.1.

Maskinell kontroll av tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Det kan søkes om forskuddsutbetaling av tilskuddet pr. 1. januar hvert år. Et halvt år etter forskuddsutbetalingen kjøres en maskinell kontroll mot data fra Skattedirektoratet for å undersøke om søkeren har hatt slike utgifter foregående år. Hvis ikke pengene er brukt, skal de trekkes tilbake. Dette gjøres enten ved motregning av produksjonstilskudd eller ved manuell innkreving der en ikke kan motregne. For avløseråret 2002 ble det utbetalt for mye tilskudd til avløsning ved ferie og fritid til 1224 foretak. Tabellen under viser omfanget for avløserårene 2001 og 2002.

Avløser året	Antall foretak med for mye forskuddsutbetaling	Beløp krevd tilbake
2001	1254	Kr. 12 607 037
2002	1293	Kr. 13 131 324

SLF har foretatt stikkprøvekontroll av saksbehandlingsrutinene innen tilskudd til ferie og fritid i tre fylker. Resultatet av denne kontrollen er omtalt i punkt 7.4.1.

Maskinell kontroll av tidligpensjonsordningen (TPO)

Det er ikke anledning til å motta andre ytelser fra Folketrygden samtidig som en mottar TPO. Det er heller ikke anledning til å tjene over ett gitt beløp som lønsmottaker samtidig som en mottar TPO. Det er foretatt maskinell kontroll mot data fra Skattedirektoratet og Folketrygden for å kontrollere at disse vilkårene for å motta TPO er overholdt. Tabellen under viser antall saker og beløp som innkreves etter denne kontrollen i 2003. Innkrevningen kan også gjelde eldre saker som ble avsluttet i 2003.

Kontrollår	Antall enkeltsaker	Brutto innkrevd beløp
2003	59	kr. 1 361 185

7.4 Etterkontroll som er basert på stikkprøver

Resultatmålet for 2003 var å gjennomføre en effektiv kontroll av ordninger innen SLFs ansvarsområde.

Tiltakene for å oppnå dette har vært:

- Avsette ressursene til kontroll på bakgrunn av vesentlighet og risiko for feil
- Gi tilbakemeldinger om hvorvidt vilkår for- og formål med ordningene er oppfylt
- Samarbeide med andre kontrollinstanser der det er naturlig

Kontrollene følges alltid opp med anbefalinger om tiltak som SLF kan sette i verk, og som kan medføre forbedringer.

7.4.1 Stikkprøver av saksbehandlingen av ordninger som forvaltes av fylkesmannen og kommunen

Når det gjelder tilskuddsforvaltningen som utføres i kommuner og hos fylkesmannen, bygger SLF på de saksbehandlingsrutiner og kontrolltiltak som gjennomføres der. Som et ledd i SLF sitt overordnede ansvar innen tilskuddsforvaltningen foretas det stikkprøver av dette.

Produksjonstilskudd i jordbruket

SLF deltok ved femprosentkontrollen i til sammen ni kommuner i tre fylker høsten 2003. Kontrollene ble foretatt sammen med saksbehandlere i kommunene. Det ble påpekt noen få avvik fra kontrollretningslinjene. Mange kommuner vegrer seg for å foreta avkorting i produksjonstilskuddet etter skjønnsvurdering. Rapport er sendt til de respektive kommuner.

Mva kravet i forskrift om produksjonstilskudd

Fylkesskattekontoret i tre fylker ble besøkt for å kartlegge problemstillinger som vedrørte merverdiavgiftbestemmelsene innenfor produksjonstilskudd. I tillegg ble det gjennomført en besøkskontroll hos de respektive landbruksavdelingene hos Fylkesmannen. Kontrollen omfattet gjennomgang av samtlige tilfeller der hvor søker om produksjonstilskudd hadde fått dispensasjon fra forskriftens krav om registrering i merverdiavgiftsmanntallet. Det ble avdekket til dels store ulikheter i bruken av dispensasjoner i de tre fylkene. Rapport er sendt til de respektive Fylkesmennene.

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Tre landbruksavdelinger hos Fylkesmannen ble besøkt og saksbehandlingen ble gjennomgått. Det ble påvist til dels mangelfull sporbarhet i saksbehandlingen og noen få avvik fra krav til saksbehandlingen og krav gitt i Økonomireglementet med hensyn til meldingsbrev. Rapport er sendt til de respektive Fylkesmennene.

Tilskudd til avløsning ved sykdom

Tre landbruksavdelinger hos Fylkesmannen ble besøkt og saksbehandlingen ble gjennomgått. Det ble påvist noen få avvik fra krav til saksbehandlingen. Rapport er sendt til de respektive Fylkesmennene.

Riksrevisjonen påpekte de samme forholdene innen saksbehandlingen av tilskudd til sykdomsavløsning under deres kontroll av Fylkesmannen i 2003.

7.4.2 Stikkprøver av tilskudd som forvaltes gjennom meierier, eggpakkerier og slakterier

Når det gjelder tilskuddsforvaltningen som utføres av omsetningsleddene, bygger SLF på de rutiner for saksbehandling og de kontrolltiltak som gjennomføres der. Som et ledd i SLF sitt overordnede ansvar innen tilskuddsforvaltningen foretas det stikkprøver av dette.

Godkjenning av eggpakkerier

I forbindelse med innføring av nytt datasystem ble det foretatt stedlig kontroll hos seks eggpakkerier og dokumentkontroll hos åtte eggpakkerier. To av eggpakkeriene som ble besøkt oppfylte ikke vilkårene som kreves av eggpakkerier. Forholdene er tatt opp med de respektive eggpakkerier.

Tilskudd til ull

To ullstasjoner ble stedlig kontrollert. Det ble funnet avvik mellom data innrapportert til leveranseregistret og det som fantes på lagerlister. Avvikene er delvis oppklart.

Distriktstilskudd kjøtt.

I forbindelse med SLF sin deltagelse under femprosentkontrollen høsten 2003 ble to produsenter bevisst trukket ut på grunn av mulig brudd på vilkårene for distriktstilskudd for kjøtt. SLF deltok sammen med kommunen under kontrollene. Produsentene har dyrene stående i lav sone, mens dyrene meldes inn til slakt i høy sone uten fremføringstid. Saken er ikke avsluttet.

Slakteopplysninger fra Mattilsynet og tall fra Leveranseregistret for slakt ble krysskontrollert for en kalkunprodusent. Det ble funnet avvik for to partier med kalkun med hensyn til produsenttilhørighet. Avvikene er ikke oppklart.

Tilskudd til melkeproduksjon

Det ble foretatt besøkskontroll hos TINE og Q-meieriene. Formålet med kontrollene var å kartlegge rutiner for data- og saksbehandling som omhandlet grunnlaget for tilskudd til melkeproduksjon, samt rutiner for behandling av produsentopplysninger. I tillegg ble det foretatt stikkprøver av ulike data for å sikre at krav satt i forskrift blir overholdt. Rapport fra kontrollene avsluttes i 2004.

7.4.3 Stikkprøvekontroll av tilskudd og rettigheter som forvaltes av SLF sentralt

Markedsregulering egg

Formålet med kontrollen var å undersøke om støtte til reguleringseksport av egg brukes i samsvar med forutsetningene. Kontrollen avsluttes etter stedlig besøkskontroll hos Prior Norge BA i 2004.

Stedsfrakttilskudd til korn

To kraftfôrprodusenter ble besøkt og rutiner og aktuelle dokumenter, som var grunnlag for søknad om stedsfrakttilskudd, ble gjennomgått. Det var ingen vesentlige merknader.

Mellomfrakttilskudd

En bedrift ble besøkt og rutiner og aktuelle dokumenter, som var grunnlag for søknad om mellomfrakttilskudd, ble gjennomgått. Det var ingen vesentlige merknader.

IMA-1 sertifikater

Det er gjennomført kontroll av sertifikater i henhold til prosedyrebeskrivelsen for kontroll. Det var ingen merknader ved kontrollene. Ordningen opphørte 1. juli 2003.

Prisnedskrivning (PNS), eksportrestitusjon (XR) og eksportrestitusjon for kjøtt (XRK)

Besøkskontroll og kontroll av innsendte dokumenter ble gjennomført i fire bedrifter for PNS, fire bedrifter for XR og syv bedrifter for XRK. I tillegg ble det foretatt oppfølgingskontroll fra tidligere kontroller hos to bedrifter for PNS og XR. Antall bedrifter der det etter kontroll i 2003 er krevd tilbakebetalt tilskudd, samt beløpene er gitt i tabellen under.

	Antall bedrifter som har mottatt for mye tilskudd	Beløp krevd tilbake
PNS	3	Kr. 763 443
XR	2	Kr. 588 075
XRK	3	Kr. 374 536

Gjennomgående er det feil ved resepter og svinn, som blir påpekt ved kontrollene. Det er registrert store forskjeller i kvaliteten på bedriftenes reseptsystemer. Det kan være komplisert å få verifisert om det er samsvar mellom innmeldt resept og faktisk medgåtte råvarer. Der er også avdekket bruk av alternative råvarer ved XRK.

I tilfeller der kontrollen har avdekket feil ved utbetalt tilskudd, som følge av avvik i resepter, er det gjort krav om tilbakebetaling av for meget utbetalt tilskudd.

Tilskudd til Catering

Det ble foretatt en oppfølgingskontroll. Det var ingen vesentlige merknader.

Import av vilt, rein og reinsdyrkjøtt og storfekjøtt

Det er foretatt dokumentkontroll hos syv bedrifter. Dokumentkontrollen har vist at det er store forskjeller i hvordan opplysninger i de enkelte dokumenter beskrives.

Hovedkonklusjonen er at de tillatelser som SLF har gitt i form av importkvoter til nedsatt toll, stort sett lar seg spore tilbake til innkjøp i samsvar med forutsetningene.

Bruk av kvotene for hjort og dovhjort / dama dama kan ikke skilles så lett, bl.a. fordi det kan se ut som om begrepet dovhjort kan ha videre betydning i utlandet enn i Norge. Om det kvantumet som er importert, er dovhjort/ dama dama eller hjort er det ikke mulig å få verifisert uten at det tas DNA analyse av kjøttet, noe som i så fall må gjøres ved importtidspunktet.

Kontrollen ble fulgt opp med anbefalinger om forenkling av tollkvotene for vilt.

Samtidig med kontrollen ble det etablert samarbeid mellom SLF og Steinkjer Tollsted i forbindelse med en konkret sak om smugling av hjortekjøtt fra Sverige. Departementet er tidligere informert om denne saken, som ennå ikke avsluttet.

8 Statistikk over klager og dispensasjonssøknader

8.1 Resultatområde areal og ressursforvaltning

8.1.1 Klager behandlet i styret for Statens naturskadefond i 2003

Styret behandlet 45 klager på vedtak etter naturskadeloven i 2003. Av disse fikk 31 medhold ved andre gangs behandling i styret. 14 fikk ikke medhold, og disse sakene gikk derfor til ankenemnda.

Tabell 1: Oversikt over klager behandlet i styret for Statens naturskadefond

Lovgrunnlag (naturskadeloven)	Medhold	Ikke medhold
§ 1 forsikring		2
§ 3 offentlig eiendom		1
§ 4 skadeårsak	11	4
§§ 4 og 5 billighetserstatning		3
§ 7 meldefrist	6	1
§ 10 skadeomfang	7	3
§ 12 sameie	1	
§ 14 merkostnader	6	

Klager behandlet i ankenemnda for Statens naturskadefond i 2003

Ankenemnda behandler to typer klagesaker, saker etter naturskadeforsikringsloven og etter naturskadeloven.

Forsikringsklagesaker

Det ble behandlet 24 saker i 2003 etter lov om naturskadeforsikring av 16. juni 1989.

Skadeårsak:

- 12 storm
- 2 storm/nedbør
- 1 vann, ikke flom
- 1 stormflo/storm
- 2 stormflo/lang tid
- 1 is/storm/lang tid
- 1 isgang
- 1 fuktskade
- 1 vanntrykk
- 1 vanninntrenging
- 1 flom/sikring

Resultat av ankenemndas behandling

- 5 avvist (falt utenfor ankenemndas saksområde)
- 1 fullt medhold (storm og is var direkte skadeårsak)
- 1 delvis medhold (fradrag for svak konstruksjon redusert fra 100 til 75 %)
- 17 fikk ikke medhold:
 - 9 fikk ikke medhold i at avkorting skulle bortfalle eller reduseres
 - 8 fikk ikke medhold i at skadeårsak var erstatningsbetingende

Klager på vedtak i styret for Statens naturskadefond

Ankenemnda behandlet 20 klager i 2003 etter naturskadeloven av 25. mars 1994

Skadeårsak:

- 5 storm
- 8 flom
- 4 skred
- 1 påstått jordskjelv
- 2 nedbør (ikke flom)

Resultat av ankenemndas behandling

- 1 fikk delvis medhold:
del av påstått merkostnad var skadeutbedring
- 7 fikk medhold i klagen
7 fikk oppreisning for oversittelse av meldefrist etter § 7

I de øvrige sakene fikk skadelidte ikke medhold i sin klage

Begrunnelse for avslag:

Skadeårsak ikke erstatningsbetingende:

- 2 nedbør (ikke flom)
- 1 påstått jordskjelv

Avslag på annet grunnlag:

- 1 eiendom var sameie § 12 kom til anvendelse
- 1 prisene på skadetiden legges til grunn § 10 fjerde ledd
- 1 verdireduksjon på naust etter flomskader på tomt
- 2 ikke grunnlag for tilskudd til merkostnad § 14 tredje ledd
- 2 utgifter til sikring ikke tatt med § 7 i forskrift
- 2 ikke grunnlag for tilskudd til sikringstiltak § 20

Klager til sivilombudsmannen/rettssaker i 2003

Det kom to ombudsmannsklager i 2002, men de kom så sent på året at de ikke er ferdigbehandlet av ombudsmannen i 2002.

Uttalelse fra ombudsmannen kom i en av sakene i 2003. Saken skal vurderes av ankenemnda på nytt. Ingen rettssaker i 2003.

Overskjønnssaker i 2003

Lensmannsskjønn i naturskadesaker kan ankes til overskjønn ved Tingsretten. Det ble avhjemlet 14 overskjønn i 2003.

Pr. 1. februar 2004 foreligger det 20 overskjønnsbegjæringer som kan bli avhjemlet i 2004.

8.2 Resultatområde Inntekts og velferdspolitiske tiltak

Tabellen under viser en oversikt over antall klage- og dispensasjonssaker som er behandlet i SLF i 2003. Oversikten viser antall behandlede klage- og dispensasjonssaker både for ordninger der SLF er førsteinstans og for ordninger der SLF er klageinstans for vedtak fattet av Fylkesmannen.

Tabell 2: statistikk over antall klage- og dispensasjonssaker som er behandlet i SLF

Ordning	Antall saker				
	Dispensasjon			Klage	
	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
Ny forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket				1 (delvis innvilget)	18
Gamle forskrifter om produksjonstilskudd i jordbruket					1
Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid					2
Tilskudd til avløsning ved sykdom					3
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet					
Administrasjonstilskudd til avløserlag					
Tidligpensjonsordningen for jordbrukere				3 (en delvis innvilget)	15
Klagesaker EVL (styrebehandlet)					
Klagesaker KIL (styrebehandlet)					1
Pristilskudd til melkeproduksjon	1		1		
Pristilskudd til kjøttproduksjon	3			1	3
Distrikts- og kvalitetstilskudd i grøntsektoren	1		2		1
Distriktstilskudd til potetproduksjon i Nord-Norge	1				1
Tilskudd til fruktlager	2		3		2
Omstillingsstøtte til slakteri	1				1
Fôr- og slakterikompensasjon grunnet radioaktivitet					
Tilskudd til Norsk ull	1				1
Husdyrkonsesjon				1	4
Kvoteordningen for melk	111		83	7	33

8.3 Resultatområde omsetning og markedstiltak

Tabell 3: Klagesaker i prisutjevningsordningen for melk (PU)

Klager, klagedato	Klagen gjelder	SLFs behandling	Merknader
Tine, 21.12.01	PU-satser fra 1.1.02	Klagen ikke tatt til følge og oversendt LD 11.6.03	
Synnøve Finden, 18.1.02	PU-satser fra 1.1.02	Klagen ikke tatt til følge og oversendt LD 11.6.03	
Synnøve Finden, 2.4.02	PU-satser fra 1.4.02	Klagen tatt delvis til følge og oversendt LD 11.6.03	Anførsel om at råvareverdien for myse skal beregnes på grunnlag av alle markeder er tatt til følge. Øvrige anførsler, herunder anførsler om kapital, er ikke tatt til følge
Tine, 10.4.02	PU-satser fra 1.4.02	Klagen ikke tatt til følge og oversendt LD 11.6.03	
Rørros-meieriet, 2.7.02	Søknad særlig tilskudd	Klagen tatt til følge 14.1.03.	Klagen er tatt til følge ut fra rimelighetsbetraktninger.
Synnøve Finden, 29.8.02	PU-satser fra 1.7.02	Klagen ikke tatt til følge og oversendt LD 27.6.03	
Synnøve Finden, 15.10.02	PU-satser fra 1.10.02	Klagen ikke tatt til følge og oversendt LD 27.6.03	
Synnøve Finden, 21.1.03	PU-satser fra 1.1.03	Klagen ikke tatt til følge og oversendt LD 27.6.03	
Synnøve Finden, 14.4.03	PU-satser fra 1.4.03	Klagen ikke tatt til følge og oversendt LD 27.6.03	

8.3.1 Dispensasjonssøknader i prisutjevningsordningen for melk (PU)

Tabell 4: Dispensasjons søknader i prisutjevningsordningen for melk (PU)

Søker, søkedato	Søknaden gjelder	SLFs vedtak	Merknader
Synnøve Finden, 13.5.01	Virkning av periodiseringseffekter	Søknad avslått 10.6.03.	

8.3.2 Klagesaker i markedsreguleringen for melk (MR)

Tabell 5: Klagesaker i markedsreguleringen for melk (MR)

Klager, klagedato	Klagen gjelder	Behandling i OR, AU eller SLF	Merknader
Synnøve Finden, 14.9.01	Satser for godtgjørelse for reguleringslagring for første halvår 2001.	Klagen tatt til følge av OR 30.4.03.	
Synnøve Finden, 14.9.01	Satser for prisnedskrivning og minstepris på smørølje 2001.	Henlagt iht muntlig avtale mellom SLF og SF 13.1.03 under henvisn til vedtak i AU 3.4.02, jf AUs innstilling 20.1.03 nr. 8 til OR	Klagen er ikke tatt til følge bakover i tid, men delvis tatt til følge framover i tid.
Synnøve Finden, 16.10.01	Satser for godtgjørelse for regulerings-eksport hvitost første halvår 2001 og smør annet kvartal 2001.	Klagen i hovedsak tatt til følge av AU 20.3.03	
Synnøve Finden, 6.5.02	AUs vedtak av 3.4.02 om prisnedskrivning av regulerings-eksport annet halvår 2001.	Klagen i hovedsak tatt til følge av AU 20.3.03.	

8.3.3 Klagesaker på søknader om midler til økologisk landbruk

Tabell 6: Klagesaker på søknader om midler til økologisk landbruk

Bestemmelse	Antall klager	Under behandling	Ikke medhold
Tilskudd til veilednings- og utviklingstiltak	2	0	1

8.4 Rapportering om behandling av klager og dispensasjonssøknader i fylkesmannsembetene 2003

Tabell 7: Klager og dispensasjonssøknader i fylkesmannsembetene

Ordning	Antall saker				
	Dispensasjon			Klage	
	Innvilget	Delvis		Innvilget	avslått
innvilget		avslått			
Generell forskrift om produksjonstilskudd i landbruket	487		46	743	14
Tilskudd til husdyr	2			125	
Areal- og kulturlandskapstilskudd	3		2	144	5
Tilskudd til dyrking av for i fjellet				1	
Driftsvansketilskudd for brattlendte bruk				23	1
Tilskudd til seterdrift med melkeproduksjon				7	
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	2			46	
Omleggingstilskudd til økologisk landbruk				4	
Arealtilskudd til økologisk landbruk				65	
Tilskudd til bevaringsverdige storferaser				2	
Tilskudd til endret jordarbeiding	1		1		1
Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid	7		6	443	
Tilskudd til samdrifter	136				
Tilskudd til avløsning ved sykdom	175		9	3	6
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet					
Tilskudd til forsøksringer					
Administrasjonstilskudd til avløserlag				9	1
Forskrift for gjødslingsplanlegging	250			1	
Forskrift om husdyrgjødsel					
Tidligpensjonsordningen for jordbrukere	2			5	1
Generell forskrift om produksjonstilskudd i landbruket	487		46	743	14
Tilskudd til husdyr	2			125	
Areal- og kulturlandskapstilskudd	3		2	144	5

8.5 Resultatområde administrasjon

Tabell 8: Statsregnskapet for 2003

Perioden 1. januar – 31. desember 2003 - A. Til postering i statsregnskapet

Statens landbruksforvaltning (SLF)		Regnskap 2003	Regnskap 2002
0571.64	KRD sikring mot snøskred	390 000	2 610 000
1100.0012	Landbruksdepartementet	-	75 261
1140.77	Miljørettet prosjektarbeid	5 899 999	4 299 999
1142.51	Utviklingsfondet for skogbruket	3 442 000	3 381 000
1143.01.11	Stillinger (faste og midlertidige)	65 721 757	62 569 412
1143.01.12	Ekstrahjelp (inntil 4 mnd.)	2 929 665	768 926
1143.01.13	Bilgodtgjørelse	25 732	33 411
1143.01.17	Styrer, råd, utvalg	992 612	1 474 039
1143.01.18	Trygder, pensjoner	14 702	110 827
1143.01.21	Maskiner, inventar, utstyr	2 846 833	3 622 432
1143.01.22	Forbruksmaterieell	1 279 946	1 303 056
1143.01.23	Reiseutgifter mv	6 125 110	7 023 820
1143.01.24	Kontortjenester mv	15 243 710	16 797 967
1143.01.25	Konsulenttjenester	26 377 104	37 798 928
1143.01.26	Driftskredittordningen	-	90 093
1143.01.27	Vedlikehold og drift av maskiner	2 660 528	3 027 659
1143.01.28	Vedlikehold av bygg og anlegg	39 555	482 827
1143.01.29	Bygningers drift, lokalleie	14 290 704	12 651 071
1143.70	Tilskudd til kornberedskap	13 603 892	10 921 899
1143.71	Omstillingsstøtte slakterier	6 731 588	9 468 821
1143.72	Erstatninger	388 955	1 511 672
1148.70	Tilskudd til sikringstiltak	14 849 000	16 568 896
1148.71	Naturskade - erstatninger	107 414 948	101 238 574
1150.50	Fondsavsetninger	737 500 000	824 960 000
1150.70	Markedsregulering	237 753 703	219 018 018
1150.73	Pristilskudd	2 193 013 796	2 427 266 592
1150.74	Direkte tilskudd	6 712 555 399	6 701 055 981
1150.77	Utviklingstiltak	372 308 057	322 121 987
1150.78	Velferdsordninger	1 157 885 392	1 473 766 527
	Sum utgifter	11 702 284 687	12 266 019 695
	<i>% - vis endring siden foregående år</i>	<i>-4,6 %</i>	

Perioden 1. januar - 31. desember 2003 - A. Til postering i statsregnskapet

Statens landbruksforvaltning (SLF)		Regnskap 2003	Regnskap 2002
4143.01	Driftsinntekter, SLF	-30 363 470	-28 930 793
4143.18.11	Refusjon sykepenger	-2 249 586	-2 044 925
4143.18.12	Refusjon arbeidsgiveravgift	-311 893	-290 579
4143.80	Renteinntekter	0	-1 792 582
4150.80	Refusjon Statens Kornfond	-165 492 634	-201 822 318
4150.70	Tilbakebetalt tilskudd reguleringsanlegg	-22 000 000	-
5309.29	Tilfeldig inntekter Finansdepartementet	-497 008	-5 801 964
5511.71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	-42 899 425	-21 793 889
5605.83	Renteinntekter	-612 053	-
5700.12	Arbeidsgiveravgift	-110 830	-213 312
	Sum inntekter	-264 536 899	-262 690 363
	<i>% - vis endring siden foregående år</i>	<i>0,7 %</i>	

Statens landbruksforvaltning

Postadresse: Postboks 8140 Dep,

NO-0033 Oslo, Norway

Besøksadresse: Stortingsgt. 28

Telefon: + 47 24 13 10 00

Telefaks: + 47 24 13 10 05

E-post: postmottak@slf.dep.no

Web: www.slf.dep.no